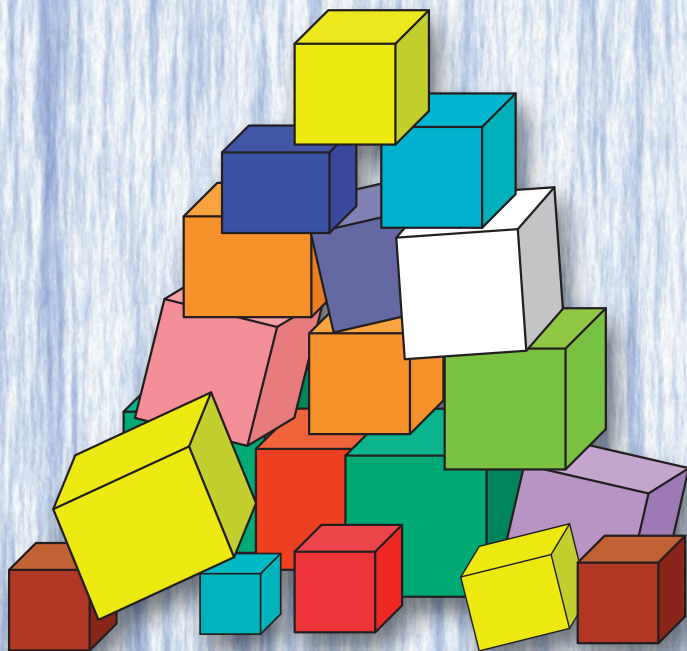

KOULUTUSKESKUS SALPAUKSEN ERITYISOPETUKSEN SUUNNITELMA

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu:
1. ERITYISOPETUS	5
1.1. Perustietoa ammatillisesta erityisopetuksesta	5
1.2. Erityisopetus Koulutuskeskus Salpauksessa	5
1.3. Erityisopetuksen tavoitteet Koulutuskeskus Salpauksessa	7
2. HOJKS-PROSESSI	8
2.1. Yleiset periaatteet	8
2.1.1. Erityisopetuksen toteuttaminen ammatillisessa koulutuksessa	8
2.1.2. Esimerkkejä erityisopiskelijan tukemiseen opetuksessa	8
2.1.3. Opiskelijan kohtaaminen	12
2.2. HOJKS -prosessin kuvaus	14
2.2.1. Erityisopiskelijan tunnistaminen	16
2.2.2. HOJKS palaveri	17
2.2.3. Erityisopiskelijan nimeäminen	18
2.2.4. HOJKS -prosessin eteneminen	19
2.2.4.1. Erityisen tuen resurssin määrittäminen	19
2.2.4.2. Ryhmänohjaajan tehtävät	20
2.2.4.3. Erityisopetusvastaavan tehtävät	21
2.2.4.4. Opintojakson opettajan tehtävät	22
2.2.4.5. HOJKS -prosessi opiskelijan näkökulmasta	22
2.3. Tukipalvelut	23
2.3.1. Opintojen ohjaus	23
2.3.2. Kuraattoripalvelut	23
2.3.3. Terveystuhoitopalvelut	24
2.3.4. Psykologipalvelu	24
2.4. Oppimisen arviointi	24
2.5. Salassapito	26
3. ERITYISOPETUKSEN TOTEUTUMISEN SEURANTA JA ARVIOINTI	28

LIITTEET

- LIITE 1 Erityisopetuksen vastuutukset ja resurssit
- LIITE 2 Lähtötaso yhteenvetolomake
- LIITE 3 HOKJS lomakkeet (HOJKS, toteuttamissuunnitelma ja seuranta)
- LIITE 4 Hakemus erityisopetuksen resursseista
- LIITE 5 Siirtymätiedot perusopetuksesta toiselle asteelle
- LIITE 6 Opiskelutiedot perusopetuksesta toiselle asteelle eli siirtoHOJKS

SAATTEEKSI

Koulutuskeskus Salpauksen erityisopetuksen suunnitelma on osa opetussuunnitelman yhteistä osaa. Tavoitteena on luoda Salpaukseen yhteineväinen erityisopetuksen kehittämisprosessi, eli yhteinen käsitys siitä, mitä erityisopetus on, miten sitä toteutetaan, mitkä ovat sen tavoitteet, käytänteet, toimintamallit, vastuut ja valtuudet. Kehittämisprosessi sisältää myös ajatuksen siitä, miten erityisopetuksen toteutumista seurataan, arvioidaan ja miten sitä kehitetään. Suunnitelma koskee lähinnä nuorisosaasteen koulutusta, mutta monet erityisopetuksen käytänteet ovat sovellettavissa myös aikuiskoulutuksessa.

Suunnitelma ohjaa jokaisen opettajan ja tukihenkilöstöön kuuluvan päivittäistä työskentelyä erityisopiskelijoiden kanssa. Suunnitelman toteutumisen avulla taataan jokaiselle erityisiä tukitoimia tarvitsevalle opiskelijalle tasavertaiset tuki- ja ohjauspalvelut. Jotta suunnitelma saadaan elämään myös käytännössä, tarvitaan vielä jokaiselle koulutusosalalle oma käytännön yksityiskohtainen erityisopetuksen toteuttamissuunnitelma siitä, miten erityisopetusta tarkoituksenmukaisemmin toteutetaan. Suunnitelman hyväksymisen jälkeen, seuraava vaihe on koulutusalaakohtaisten toimintasuunnitelmien laatiminen yhdessä toimijoiden kanssa niin, että koko henkilöstö osallistetaan koulutus- ja kehittämistoimintaan. Erityisopetuksen kehittämisestä hyötyvät kaikki opiskelijat. Toimivan käytännön rakentaminen vaatii useamman vuoden ja edellyttää jatkuvaa työstämistä ja päivittämistä.

Erityisopetuksen yksi keskeisimmistä tavoitteista on taata opiskelijalle sellai-

nen ammatillinen pätevyys ja taidot, että opiskelija työllistyy. Koulutuksen järjestäjän tehtävä on huolehtia siitä, että erityisopiskelija saa opintojensa aikana riittävästi tarvitsemaansa tukea valmistuakseen ammattiin ja saavuttaakseen ammatillisen perustutkinnon. Lisäksi erityisopiskelijoista saatava korotettu valtionosuus edellyttää, että opiskelijalle järjestetään hänen tarvitsemansa erityiset tukitoimet.

Oppilaitoksen tulisi olla kaikille innostava opiskelupaikka. Yhdenkään nuoren elämä ei tässä vaiheessa saisi ajautua syrjäytymisen poluille. Koulutuksellinen syrjäytyminen luo pohjaa myöhemmälle syrjäytymiselle, huono-osaisuudelle sekä yhteiskunnan turvaverkkojen varassa elämiselle. Erityisopetuksen tärkein tehtävä on opiskelijan kasvun ja kehittämisen tukeminen. Tukea tarvitsevat erityisesti ne opiskelijat, joiden lähtökohdat ovat heikommalla sosiaalisten olosuhteiden, persoonallisten ominaisuuksien tai vamman aiheuttaman haitan vuoksi. Erityisopetus on ensisijaisesti yksilöllistä opetusta, välittämistä ja paneutumista opiskelijan oppimiseen.

Erityisopiskelijalla on aina tuen tarvetta. Opetus ja opiskelu ovat yksilöllistä ja edellyttävät hyvää opiskelijan tuntemusta niin nuorten kuin aikuisopiskelijoidenkin kohdalla. Oma opettaja on avainasemassa tuen antajana. Opettaja tarvitsee koko koulu yhteisön tuen ja opiskelijahuollon antaman asiantuntija-avun sekä selkeät, yhteneväiset perustoimintaohjeet. Ryhmänohjaajien ja opettajien tukeminen, perehdyttäminen ja työnohjaus vaativat jatkuvaa panostusta.

1. ERITYISOPETUS

1.1. Perustietoa ammatillisesta erityisopetuksesta

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 20 §:n mukaan (Laki ammatillisesta koulutuksesta 21.8.1998/630) vammaisuuden, sairauden, kehityksessä viivästyneen, tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi erityisiä opetus- ja oppilashuoltopalveluja tarvitsevien opiskelijoiden opetus annetaan erityisopetuksena. Opiskelijalle tulee laatia henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, HOJKS.

Tavoitteiden saavuttamiseksi osa opiskelijoista tarvitsee opinnoissaan erityistä tukea. Erityisopetuksen avulla pyritään saavuttamaan ammatillisen koulutuksen tavoitteet niin pitkälti kuin se opiskelijan omat edellytykset huomioon ottaen on mahdollista. Erityisopetus on suunnitelmallista ja pitkäkestoista tukea opiskelijalle opintojen aikana, niin teoria- ja työsaliopiintojen kuin työssäoppimisen ja näyttöjenkin suhteen sekä ammatillisissa aineissa että yhteisissä opinnoissa. Erityisopetuksen tarpeita ei ole ainoastaan nuorten koulutuksessa, vaan myös aikuiskoulutuksessa kohdataan samanlaisia oppimisen ongelmia, joiden ratkaisemiseksi on löydettävä toimivia tukimuotoja. Aikuiskoulutuksen tuki- ja ohjauspalvelut ovatkin Salpauksessa jatkuvan kehittämisen kohteena.

Erityisopetuksena toteutetun koulutuksen tavoitteet ovat samat kuin muusakin tutkintotavoitteisessa koulutuksessa, vaikka toteutustapa voi olla erilainen. Tutkinnon tavoitteita voidaan tarvittaessa mukauttaa. Erityisopiskelijaksi nimityn ei kuitenkaan tarvitse opiskella mu-

kautettujen tavoitteiden mukaisesti, sillä erityisen tuen tarve voi olla muualla kuin oppimisessa. Erityisopiskelijan arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa. 2.4.

Erityisopiskelijan tavoitteet voivat olla:

- Yleisopetuksen mukaiset
- Osittain mukautetut
- Mukautetut

Erityisopetuksena ei pidetä tukiopeutusta, joka annetaan opinnoissa tilapäisesti jälkeen jääneille tai oppilaalle, jolla on lieviä oppimis- tai sopeutumishäiriöitä (Asetus ammatillisesta koulutuksesta 811/1998 § 8).

1.2. Erityisopetus Koulutuskeskus Salpauksessa

Koulutuskeskus Salpauksessa nimitään erityisopiskelijoiksi vuosittain keskimäärin 10 % opiskelijoista. Luku vaihtelee koulutusaloittain, mutta keskimäärin erityisopetuksen järjestelyt koskevat vuosittain n. 480 opiskelijaa, heidän kotiväkeään ja opetukseen osallistuvaa opiskelijaa. Syyslukukaudella 2006 erityisopiskelijoista 57 opiskeli ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa ja kuntouttavassa koulutuksessa.

Seuraavassa on esitetty tarkemmat koulutusaloittaiset luvut jotka perustuvat OPH opiskelijamääräraporttiin tammikuussa 2006 (<http://vos.uta.fi/rap/ptr/k06/ptrrap.html>).

Viime vuosina erityisopiskelijoiden määrät ovat olleet kasvussa. Peruskoulussa syksyllä 2005 oli otettu tai siirretty erityisopetukseen 7 % kaikista peruskoulun oppilaista. Lukuvuonna 2004

KOULUTUSALA	OPISKELIJOITA	ERITYIS- OPISKELIJOITA	PROSENTTIA OPISKELIJAMÄÄRÄSTÄ
Human. ja kasvatusala	75	1	1,3
Kulttuuriala	625	64	10,2
Yht. k. t. liiket. ja hall.	600	17	2,8
Luonnontieteiden ala	172	11	6,4
Tekniikan ja liik. ala	1783	230	12,9
Luonnonvara- ja ymp. ala	307	32	10,4
Sos., terv. ja liik. ala	669	16	2,4
Matkailu-, rav. ja tal. ala	668	62	9,3
YHTEENSÄ	4899	433	8,8

Erityisopiskelijat koulutusaloittain tammikuussa 2006

– 2005 osa-aikaista erityisopetusta sai 22 % peruskoulunoppilaista, lievien oppimis- ja sopeutumisvaikeuksien vuoksi.

Salpauksessa erityisopiskelijoista n. 80 % on muiden opiskelijoiden kanssa integroituneena samassa ryhmässä. Erityisopetus annetaan yleisen opetuksen yhteydessä ja siihen sulautettuna. Erityisopetuksen integroidussa mallissa tulee huolehtia tarpeellisten tukitoimien järjestämisestä opiskelijalle.

Salpauksen omia erityisopetuksen ryhmiä ovat:

- levyseppähitsaaja, kone- ja metallialan perustutkinto, Lahti
- pukuompelija, vaatetusalan perustutkinto, Lahti
- kotitalousyrittäjä, kotitalous- ja kuluttajapalvelujen perustutkinto, Orimattila

Näihin voi hakeutua opiskelemaan, mikäli on suorittanut perusopetuksen oppimäärän yksilöllistetyn opetussuunnitelman mukaisesti. Ennen vuoden 2005 tehtyä perusopetuksen opetussuunnitelmanmuutosta, yksilöllistetystä suunnit-

telmasta käytettiin termiä mukautettu.

Erityisopetuksen tukipalveluina Salpauksessa toimivat Oppimisstudiot kuudessa eri toimipisteessä sekä Pulssi työpajakoulu.

Koulutuskeskus Salpauksen johtoryhmä on hyväksynyt tämän suunnitelman pääperiaatteet ja toimintamallin kokouksessaan 16.1.2007. Kuitenkin niin, että liite 1 erityisopetuksen vastuutukset ja resurssit tarkennetaan ja se liitetään suunnitelmaan myöhemmin. Liitteen sisältö tarkistetaan vuosittain.

AVA, ammatilliseen peruskoulutuksen valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus

Koulutuksen järjestämisluvassa Koulutuskeskus Salpaukselle on myönnetty lupa järjestää muutoin kuin erityisen koulutustehtävän perusteella, valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta. Opiskelijamäärä sisältyy järjestämisluvassa määrättyyn kokonaisopiskelijamäärään. Lukuvuonna 2006 – 2007 Salpauksen toimipisteissä AVA koulutuksen ryhmiä on Lahdessa 4 ja Orimatti-

lassa 1. Yhteensä koulutuspaikkoja on käytössä 60.

Vuoden mittainen koulutus (20 – 40 ov) perustuu valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan ja sen tavoitteena on tutustua eri koulutusvaihtoehtoihin, ammatteihin ja työelämän toimintatapoihin, vahvistaa opiskelu- ja yhteistyötaitoja sekä oppia itsenäiseen elämään liittyviä taitoja. AVA koulutus on erityisopetusta, jossa jokaiselle opiskelijalle laaditaan HOJKS.

1.3. Erityisopetuksen tavoitteet Koulutuskeskus Salpauksessa

Koulutuskeskus Salpauksen yksi strateginen tavoite on koko ikäluokan kouluttaminen. Yhtenä keinona on erityisopetuksen ja -ohjauksen kehittäminen. Tuloksia voidaan mitata mm. erityisopiskelijoiden määrällä ja erityisopiskelijoiden eroprosentilla. (Koulutuskeskus Salpauksen strategiaohjelma 2007 – 2011.)

Opetussuunnitelman yhteisessä osassa, Koulutuskeskus Salpauksen tavoitteeksi erityisopetuksessa on asetettu koko ikäluokan ammatillinen koulutus ja työelämään valmennus sekä koulutuksellisen syrjäytymisen ehkäisy. Oppilaitoksen on varattava ja kohdennettava riittävät voimavarat erityisopetukseen. Koko oppilaitosyhteisön tulee edistää erityistukea tarvitsevien opiskelijoiden oppimista. Jokaisella opiskelijalla tulee olla erilaisista oppimisedellytyksistä riippumatta, yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ammatilliseen koulutukseen tai ammatillisen koulutuksen yhteydessä annettavaan valmentavaan ja kuntouttavaan opetukseen, joka valmentaa työelämään ja edistää erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opis-

kelua. (Opetussuunnitelman yhteinen osa, Koulutuskeskus Salpaus <http://info.phkk.fi> ->info.salpaus.fi -> Opetuksen kehittäminen -> www.opsessori.fi)

Käytännössä haasteeseen on vastattu kehittämällä erityisopetusta monimuotoisesti ja toteuttamalla ajankohtaisia erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden projekteja.

Erityisopetus on toimintaa, joka on opiskelijaa kunnioittavaa, opiskelijan tarpeista lähtevää, vastuullista, joustavaa, erilaisuuden hyväksyvää, koko henkilökuntaa koskevaa ja koko henkilökunnan asiantuntemusta hyödyntävää.

Salpauksen erityisopetuksen tavoitteita ovat:

- erityisopetusvastaava (erva) järjestelmän luominen kaikille koulutusaloille. Erva toimii oman koulutusosalansa erityisopetuksen asiantuntijana.
- taata erityisopiskelijalle onnistunut siirtyminen peruskoulusta ammatilliseen koulutukseen.
- kehittää menetelmiä ja asiantuntemusta oppimisvaikeuksien tunnistamiseksi, jotta erityisopiskelijat tunnistetaan riittävän ajoissa.
- kehittää yksilöllisiä, opiskelijan tarpeet ja edellytykset huomioon ottavia opetusmenetelmiä ja työpainotteisia koulutuspolkuja.
- laatia moniammatillisena yhteistyönä opiskelijalle HOJKS ja huolehtia sen toteutumisesta, seurannasta, arvioinnista ja olosuhteiden muuttuessa suunnitelman tarkentamisesta.
- toimia aktiivisesti yhteistyössä erilaisten opiskelijaa "ympäröivien" tahojen kanssa (vanhempien, huoltajien, tukihenkilöiden, viranomaistahojen), niin Salpauksen sisällä kuin ulkopuolellakin.

Yhteistyön tavoitteena on löytää keinoja opiskelijan tukemiseen.

- edistää erityisopiskelijan työelämään siirtymistä vahvistamalla siinä tarvittavia tukitoimia, mm. tiivistämällä yhteistyötä työvoimatoimiston kanssa.
- varmistaa, että Salpauksessa on

riittävästi asiantuntevaa erityisopetuksen henkilöstöä ja erityisopetusta tukevaa muuta henkilöstöä.

- madaltaa kynnystä kokeilla erilaisia opetusmenetelmiä tukemaan erilaisten oppijoiden oppimista.

2. HOJKS -prosessi

2.1. Yleiset periaatteet

2.1.1. Erityisopetuksen toteuttaminen ammatillisessa koulutuksessa

Erityisopetusta voidaan toteuttaa ammatillisessa koulutuksessa joko pienryhmäopetuksena tai ns. tavallisiin opiskelijaryhmiin integroituna, jossa opiskelijaa tuetaan yksilöllisesti. Molemmat toteutustavat ovat perusteltuja, opiskelijoiden erilaisista oppimisvaikeuksista johtuen. Integroidun erityisopetuksen toimintamalleina voidaan pitää lisäopetusta, osa-aikaista erityisopetusta tai samanaikais- ja rinnakkaisopetusta.

Lisäopetuksella tarkoitetaan opiskelijalle annettavaa ylimääräistä opetusta (vrt. tukiopetus), jonka avulla opiskelija saavuttaa opintojakson tavoitteet. Lain mukaan tukiopetusta ei lasketa erityiseen tukeen kuuluvaksi (kts. luku 1.1.).

Osa-aikaisessa erityisopetuksessa opiskelija opiskelee osan aikaa pienryhmässä. Koulutuskeskus Salpauksessa tämä tarkoittaa esimerkiksi yksittäisten opintojaksojen opiskelua oppimisstudiossa tai opiskelua Pulssi työpajakouluissa.

Samanaikaisopetuksessa samassa ti-

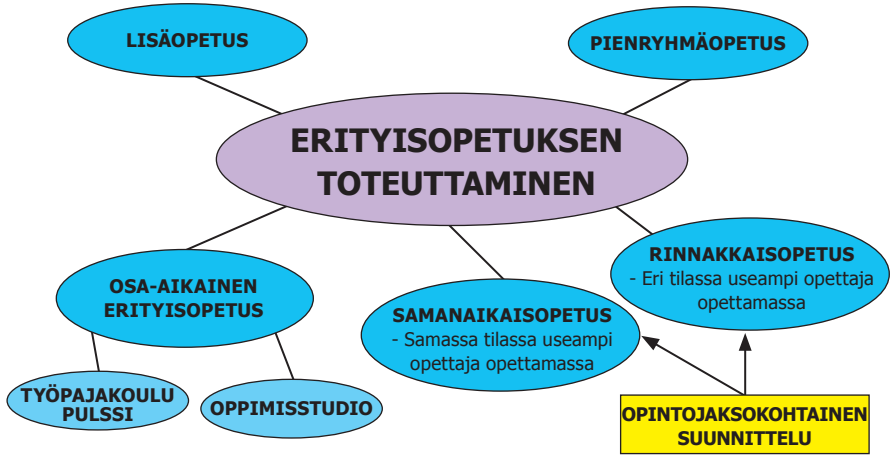
lassa on kaksi tai useampi opettaja yhtä aikaa opettamassa. Malli soveltuu hyvin esimerkiksi työnopetukseen, toinen opettaja voi keskittyä lisää aikaa vaativien opiskelijoiden ohjaamiseen.

Rinnakkaisopetuksessa opiskelijaryhmä jaetaan kahteen ryhmään. Molemmilla ryhmillä on oma opettajansa ja opiskelu järjestetään eri tiloissa. Ryhmien jako voi tapahtua eri periaatteilla. Esimerkiksi opintojakson toteutus voidaan suunnitella siten, että vaikein aihe opetetaan pienemmissä ryhmissä.

Rinnakkais- ja samanaikaisopetuksen toteuttaminen vaatii opettajilta etukäteis-suunnittelua. Suunnitelmassa tulee miettiä opetuksen sisällöt, opetusmenetelmät, arviointikriteerit ja molempien opettajien rooli opetuksessa sekä pitää löytää myös oppimisen kannalta vaikeimmat kohdat opintojakson sisällöstä.

2.1.2. Esimerkkejä erityisopiskelijan tukemiseen opetuksessa

Erityisen tuen tarpeessa olevan opiskelijan tukemisen lähtökohdaksi kannattaa ottaa vahvuuksien tunnistaminen. Jokaisesta opiskelijasta löytyy jokin tiedollinen tai taidollinen vahvuus, jota on tietoisesti pyrittävä hyödyntämään opis-

kelijan opiskelussa ja arvioinnissa. Eritäin tärkeäksi erityisopiskelijoita opetettaessa nousee opettajan ennakointikyky opetustilanteessa, häiriöttömän opetustilanteen luominen ja jatkuvan kannustuksen antaminen.

Ammatillisiin opintoihin ei useinkaan löydy opetusmateriaalia, joka on tarkoitettu erityisopiskelijalle. Tämä aiheuttaa sen, että sopivan materiaalin valmistaminen jää yksittäisen opettajan vastuulle. Tämä ei koske vain teoriaopetusta, vaan tulee esiin myös käytännön opetuksessa. Työsalissa erityisopiskelijalle ei yleensä teetetä helpompia harjoitustöitä, eikä se ole tarpeellistakaan. Erityisopiskelija tarvitsee vain enemmän opettajan tukea ja aikaa työsalissa, jotta opiskelija suoriutuisi annetusta tehtävästä. Mikäli opiskelijan sitoutuminen opintoihin ei ole kovin vahvaa, on opiskelijaa vaikea saada jäämään omalla ajalla lisäopetukseenkaan. Tästä syystä rinnakkais- ja samanaikaisopetus on parempi vaihtoehto. Jos opetustilanteessa on kaksi opettajaa, tai ryhmäkokoaa saa-

daan osan aikaa pienennettyä, hyötyy järjestelystä koko ryhmä eikä vain erityisopiskelijat.

Erityisopiskelijan tukeminen on yleensä samojen perusasioiden huomiointia kuin muussakin opetuksessa. Usein keskustelu opiskelijan kanssa auttaa löytämään juuri hänelle sopivan tukimuodon.

Opetusmateriaali

Opiskelijan aloittaessa ammatin opiskelun perustana on oman alan ammattikielen ja sanaston oppiminen. Tätä voisi kuvata uuden kielen opiskelun aloittamisella. Tutut sanat saavat uuden merkityksen tai opeteltavaksi tulee uusia sanoja, joiden merkitys syvenee ammatin oppimisen myötä. Tämän tiedostaminen on tärkeää opetusmateriaalia valittaessa ja valmistettaessa. Vaarana on, että opettajalle itsestään selvät ammattikielen käsitteet eivät aukene niille opiskelijoille, jotka omaksuvat asioita hitaammin.

Opetusmateriaalia valmistettaessa tulisi kiinnittää huomiota siihen, että asiat etenevät loogisesti ja materiaali on selkeää. Yleensä opetusta suunniteltaessa, kannattaa ottaa huomioon monikanavaisuus, joka tarkoittaa samojen sisältöjen jakelua eri aistikanavien välityksellä.

Kohdejoukon ollessa erityisen haastavaa, tulee harkita materiaalin muokkaamista selkokielen muotoon. Selkokieli on suunnitelmallisesti muokattua kieltä, jota on helppo lukea ja ymmärtää. Selkokieli on suunniteltu ja kohdennettu tietyille kohdejoukolle. Sen rakennetta ja sisältöä on yksinkertaistettu niin, että se sopii lukijaryhmän kokemusmaailmaan ja kielelliseen vastaanottokykyyn. Selkokieli on eri asia kuin selkeä ja hyvä yleiskieli.

Oppitunnilla opettaja huomioi, ettei puhu samaan aikaan, kun tehdään muistiinpanoja. Mikäli opiskelija on hidas kirjoittamaan, voidaan sopia muistiinpanojen toimittamisesta etukäteen. Näin opiskelija saadaan paremmin keskittymään opettajan kuuntelemiseen.

Erityisopiskelijalle voidaan sopia vaihtoehtoisia tapoja näyttää osaamisensa. Kokeen voi tehdä esimerkiksi ohjatusti, suullisesti, toiminnallisesti, parikokeena tai esitelmänä. Kokeen voi osittaa pienempiin kokonaisuuksiin tai sitä voidaan täydentää opettajan kanssa jälkikäteen, normaalin koeajan päätyttyä. Erityisopiskelijalle tulee antaa mahdollisuus näyttää osaamisensa stressittömässä oppimisympäristössä, hänelle sopivimmalla tavalla.

Selkeä tehtävänanto

Opiskelijalle tehtäviä annettaessa, jä-

sennetään tehtävänanto riittävän pieniin osiin ja tarkennetaan kysymyksillä tehtävänannon perillemenon varmistamiseksi. Osa opiskelijoista tarvitsee selkeät kirjalliset ohjeet, esim. toiminnanohjauksen vaikeudesta kärsivät opiskelijat. Sovitaan, minkä työvaiheen jälkeen opettaja tarkastaa työn edistymisen. Seurataan tehtävän edistymistä ja keskustellaan tehtävässä edistymisestä opiskelijan kanssa.

Toiminnallinen oppiminen

Opiskelijan omat resurssit huomioiden, voidaan hänelle suunnitella oma opin-topolku ja muuttaa opetusta hänen oppimistyyliinsä mukaisesti. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia esimerkiksi teoriaopiskelussa, voidaan opetus suunnitella toteutettavaksi työsalissa toiminnallisesti suoritettavana. Opetus toteutetaan liittämällä harjoitustöihin esimerkiksi kirjallisia osuuksia; kysymyksiä, selvitystehtäviä tai tehdään harjoitustöistä projekteja. Suunnitelmia laadittaessa tulee miettiä, voiko opiskelija saavuttaa ko. työtehtävän pelkästään tekemällä, eli mitä lisäarvoa teoriaopetuksella saavutetaan tekemiseen nähden.

Mikäli opetussuunnitelman kohta tai useammat kohdat yhdistämällä voidaan laatia tavoitteet työssäoppimispaikalla suoritettavaksi kokonaisuudeksi, antaa tämä mahdollisuuden toteuttaa opiskelu työpaikalla.

Erityisopiskelijan työssäoppiminen

Opiskelijan suoriutumista työssäoppimisjaksolla ennakoidaan ja se otetaan huomioon jo työssäoppimispaikan valinnassa. Mikäli arvioidaan opiskelijan tar-

vitsevan tavallista enemmän ohjausta työssäoppimisessa, määritellään siihen resurssi ennen työssäoppimisjakson alkua.

Työssäoppimisjakson tavoitteet selviävät opetussuunnitelmasta, opintojakson tavoitteista. Mikäli opiskelijalle laaditaan työssäoppimisjaksolle omat tavoitteet, tulee ne kirjata HOJKSin liitteeksi. Mikäli opiskelija opiskelee työvaltaisen opiskelusuunnitelman mukaan, tulee työssäoppimisen tavoitteita tarkastella koko opintokokonaisuuden kannalta. Tämä ei edellytä mukautettuja tavoitteita, vaan tavoitteet voidaan laatia opintokokonaisuuden tyydyttävän tason sisältöjen perusteella.

Erytisopiskelija ammattiosaamisen näytöissä

Opiskelija voi saada ohjaus- ja tukitoimia suoriutuakseen ammattiosaamisen näytöistä yleisten näyttöä koskevien ohjeiden mukaisesti. Ennen näyttöä toteutetuilla ohjaus- ja tukitoimenpiteillä pyritään varmistamaan opiskelijan suoriutuminen näytöistä.

Ammattiosaamisen näyttö on oppimistilanne, jossa opiskelija voi kysellä ja häntä voi neuvoa näyttötyön aikana. Näytön arviointikriteereissä on määritelty ohjauksen vaikutus näytön arviointiin. Tämä tarkoittaa, että erityisopiskelijaa voi neuvoa ja ohjata näytön aikana, jotta opiskelija suoriutuisi näytöstä.

Mikäli opiskelijalla on mukautetut tavoitteet näyttöä annettavasta opintokokonaisuudesta, tulee hänelle laatia yksilöllinen näyttö. Yksilöllisen näytön tavoitteet tulevat opiskelijalle laaditun mukautettujen tavoitteiden perusteella. Toisaalta, jos opiskelija on kehitty-

nyt ammatin osaajana, voi hän suorittaa näytön yleisen opetussuunnitelman mukaan. Tällöin tulee myös näytön arvona antaa yleisen opetussuunnitelman arviointikriteerien perusteella.

Alisuoriutujan tukeminen

Alisuoriutumisella tarkoitetaan tilannetta, jossa opiskelija johdonmukaisesti suoriutuu opinnoistaan heikommin, kuin voisi opiskelijan kykyihin nähden olettaa. Toisin sanoen tällä tarkoitetaan opiskelijaa, joka älyllisten resurssiensa puolesta voisi pärjätä paremmin kuin arvosanat osoittavat.

Alisuoriutuminen on usein opittu toimintatapa, joka ei yleensä johdu yksittäisestä oppimisvaikeudesta. Alisuoriutuminen voi olla myös suojautumiskeino epäonnistumista vastaan. Esimerkiksi riittävän monta epäonnistumisen kokemusta, muokkaa opiskelijaa suojaamaan itseään; ”kun ei edes yritä, niin ei ainaakaan pety”.

Syyt, jotka johtavat alisuoriutumiseen, eivät ole näin yksinkertaisia. Alisuoriutumisen kehittymiseen vaikuttavat koti ja vanhemmat (huoltajat), minäkäsitys ja oma kokemushistoria. Opetuksen kannalta on hyvä tiedostaa, että opiskelijan oppimistyyli voi olla ristiriidassa käytössä olevien opetusmenetelmien kanssa.

Alisuoriutujat ovat todellinen haaste opettajalle. Millä saadaan itseään vähätelevä, välinpitämättömästi opiskeluihinsa suhtautuva opiskelija motivoitumaan paremmin opintoihinsa?

Alisuoriutuvan opiskelijan rohkaiseminen ja positiivinen suhtautuminen eri opiskelutilanteissa vähäisemmistäkin saavutuksista, kohottaa opiskelijan itse-

tuntoa. Opiskelijan hyväksyminen omalla persoonana tukee hänen kasvuunsa. Tämä ei tarkoita, että hyväksyy hänen tapansa toimia ja hoitaa asioitaan.

Ilmapiirillä on suuri vaikutus oppimiseen yleensä. Siitä välittyy oppilaalle ennen kaikkea opettajan suhtautumistapa ja asenne oppilaaseen. Se, miten opettaja suhtautuu onnistumisiin ja epäonnistumisiin, suuntaa taas oppilaan käyttäytymistä ja hänen odotuksia ja uskomuksia itsestään.

Perinteisiä opetusmenetelmiä käytävä opettaja joutuu suunnittelemaan opetuksensa keskiverto-opiskelijan mukaan, eikä pysty eriyttämään opetustaan. Tässä on mahdollisuus kehittää malleja samanaikais- ja rinnakkaisopetukselle, jossa opettajille jää enemmän aikaa yksittäisen opiskelijan huomioimiseen. Pitemmällä aikavälillä opetuksen tapoja tulisi suunnata luennoivasta opetuksesta projekti- ja tutkivan oppimisen suuntaan, jossa yksilöitä ja eri oppimistyylyjä pystytään huomioimaan paremmin.

Opetustapojen muuttamista ei voi tehdä kerralla, vaan siihen tulisi siirtyä vaiheittain niin, että opettaja ja opiskelijat ehtivät mukautua ja saada kokemuksia siitä, mikä toimii ja mitä tulisi kehittää.

Opiskeluajan pidentäminen

Opiskelijan opinto-oikeutta voidaan yksilöllisesti pidentää tarvittavan ajan, eli muutamasta opintojaksosta aina vuoteen saakka. Erityisistä syistä, opinto-oikeutta voidaan apulaisrehtorin päätöksellä pidentää vielä tämän jälkeenkin. Opinto-oikeuden erityinen jatkaminen edellyttää aina tiivistä yhteistyötä opiskelijahuollon kanssa. Jos opiskelija ha-

kee Kelan opintotukea laissa säädetyn opiskeluajan jälkeen, tulee hänen toimittaa opinto-oikeuden jatkamisen perusteena olevat lausunnot ja selvitykset Kelan asiantuntijalääkärille. Myös oppilaitoksen opiskelijahuoltohenkilöstöön kuuluva, voi antaa lausunnon erityisopetuksen ja opiskeluajan pidentämisen perusteesta.

2.1.3. Opiskelijan kohtaaminen

Opettaja keskustelee opiskelijan kanssa erityisopetuksen tarpeesta jo nimeämisenvaiheessa, kun on kerätty tietoa opiskelijan aiemmasta opiskeluhistoriasta. Opettajalla on tietoa eri lähteistä, kuten peruskoulutodistus, alkukartoitukset ja pääsykokeet. Kerättyjen tietojen perusteella opettaja tekee päätelmiä, kuka voisi olla erityisen tuen tarpeessa. Toisaalta, kun opiskelijan opinnot eivät ole edenneet suunnitelmien mukaan, tulee selvittää syitä huonoon opintomenestykseen tai epäsäännölliseen läsnäoloon. Tällöin opettaja tarvitsee työkaluja opiskelijan kohtaamiseen. Opettajan on hyvä hallita muutamia ohjauskeskustelun periaatteita.

Ohjauskeskustelu on työkalu opiskelijan ongelmien ratkaisemiseksi. Ohjauskeskustelussa pyritään löytämään opiskelijan sen hetkiseen ongelmaan ratkaisu. Ohjauskeskustelussa tuetaan opiskelijaa löytämään ratkaisu ongelmaansa, esimerkiksi esittämällä eri näkökulmia asiaan ja asettamaan ongelmat todellisiin mittasuhteisiin. Keskustelussa pyritään etsimään ongelmaan ratkaisua opiskelijan omasta kokemushistoriasta. Tarkoituksena on pakottaa opiskelija itse ajattelemaan ja tutkiskelemaan ongelmaansa. Tarkoituksena ei ole antaa

suoria toimintaohjeita ja neuvoja, miten toimia ongelman kanssa. Vaikka ohjauskeskustelu on kehitetty ohjausalan työkaluksi, auttaa se opettajaa arjessa opiskelijan kohtaamisessa.

Ohjauskeskustelulle on tunnusomaisia ohjaajan ja ohjattavan yhteistyö, vuorovaikutus ja tasavertaisuus. Ohjaajalta vaaditaan kykyä luoda myönteinen, ilman ehtoja hyväksyvä ilmapiiri. Keskustelussa keskitytään siihen, mitä ohjattava teki, ei siihen, mitä hän ei tehnyt. Avoin keskustelu edellyttää kokemuksen rohkeutta sekä avointa kiinnostusta toisen kuuntelemiseen, painopiste on vuoroin tapahtuvassa kuuntelussa.

Ohjauskeskustelun tunnuspiirteitä

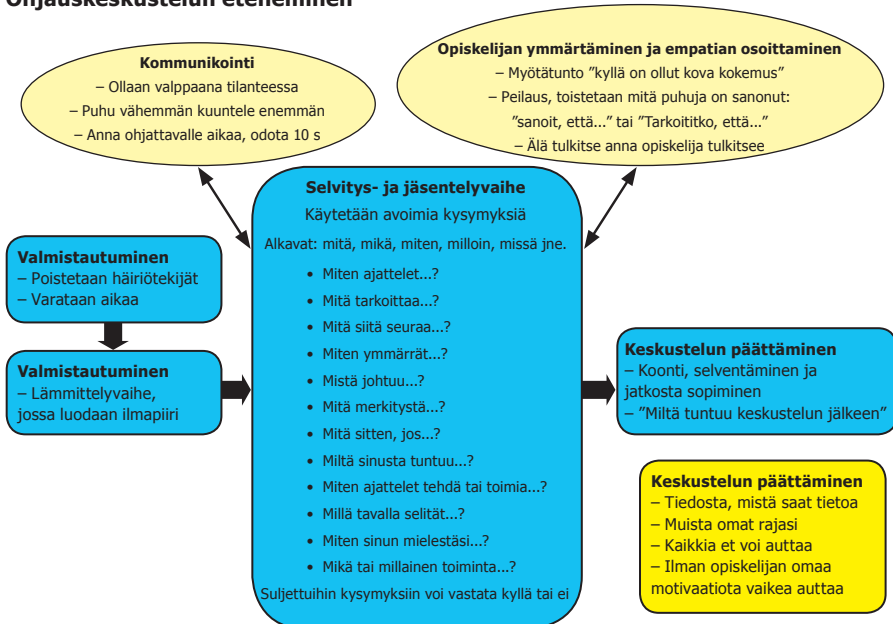
- keskustelu etenee avoimesti ja luottamuksellisesti.

- ohjaaja kuljettaa keskustelua tavoitteen suuntaan.
- tunteet eivät hallitse tilannetta ja keskustelussa ei syytellä tai tuomita.
- ohjaaja ei käytä auktoriteettiaan hyväksi.
- ohjaaja kuuntelee aidosti, mitä opiskelijalla on sanottavana.
- ohjaajalla on aito halu auttaa opiskelijaa.
- pyritään jäsentämään asioita opiskelijan näkökulmasta.

Ohjauskeskustelu käytännössä

Opiskelijan kohtaaminen positiivisessa hengessä tuottaa parempaa tulosta, kuin auktoriteetin kautta lähestyminen. Syyt epäsuunnolliseen koulunkäyntiin

Ohjauskeskustelun eteneminen

saattavat löytyä, vaikeasta elämäntilanteesta tai muista yksityiselämän asioista. Näistä syistä, opettajan on hyvä olla tietoinen, jotta niitä voi ottaa huomioon opiskelijan kohtaamisessa. Tämä ei tarkoita, että opiskelijan käyttäytymistä tai poissaoloja voi hyväksyä, vaan niiden syitä voi ymmärtää. Parempia tuloksia saavutetaan, kun opiskelija hyväksytään omana itsenään eikä negatiivisen asenteen kautta.

Ohjauskeskustelussa on pyrkimys auttaa ohjattavaa ymmärtämään omaa todellisuuttaan. Ohjauskeskustelussa pyritään havainnollistamaan, mihin opiskelijan toiminta johtaa. Keinoina on esittää avoimia kysymyksiä, jonka tarkoituksena on saada opiskelija itse toteamaan asiat eikä luettelemalla niitä hänelle. Havainnollistetaan syy-seuraussuhteita, mihin esimerkiksi tietty käyttäytyminen johtaa. Yhtenä hyvänä keinona on toistaa opiskelijan vastauksia; eikö koulu tosiaan merkitse mitään? Tällä saadaan opiskelija kuulemaan, mitä hän on sano-

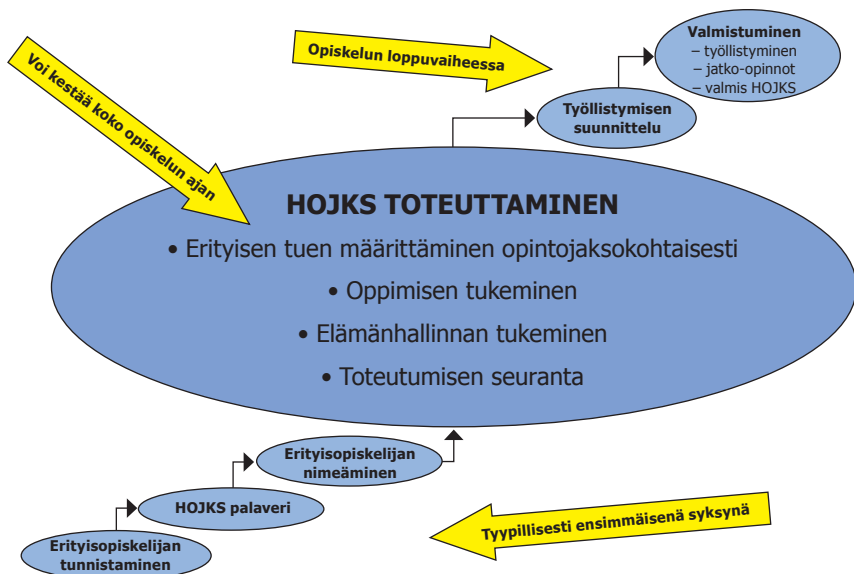
nut ja siten miettimään, onko hän todella sitä mieltä.

2.2. HOJKS -prosessin kuvaus

HOJKS -prosessin toteutuminen eri opiskeluvaiheessa

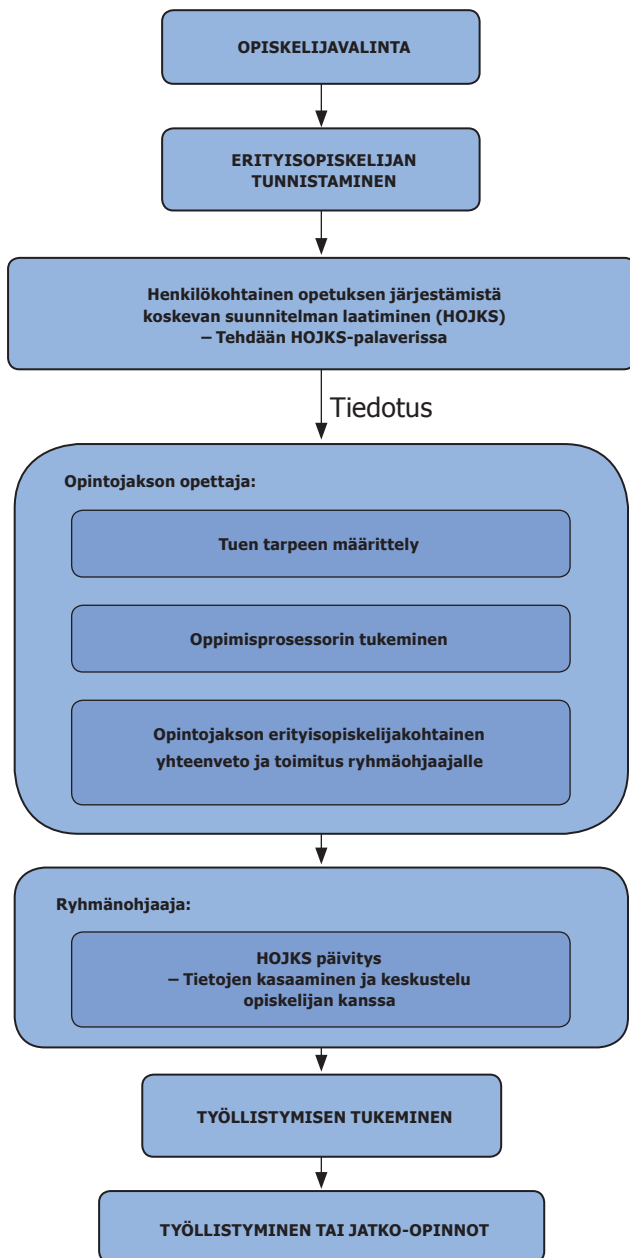
HOJKS -prosessi alkaa erityisopiskelijan tunnistamisesta. Tunnistaminen voidaan tehdä opintojen alkuvaiheessa tai myöhemmin opinnoissa ilmenneiden opiskeluvaikeuksien johdosta. Tyypillisesti tunnistaminen ja nimeäminen tehdään ensimmäisen jakson aikana.

HOJKS:a päivitetään, ja tehdään suunnitelmia oppimisen tueksi, mahdollisesti koko opiskelun ajan. Tämä tarkoittaa HOJKS:n seuraavan opiskelijaa hänen opintojensa mukana, koko kolmen opiskeluvuoden ajan. Mikäli jossain opiskelun vaiheessa todetaan erityisen tuen tarpeen loppuneen, tulee HOJKS päättyä, eikä opiskelijaa enää nimitä erityisopiskelijaksi.

HOJKS -prosessin eteneminen.

Oheinen kuvio esittää HOJKS -prosessin kulun, opintojen alusta valmistumiseen asti.

2.2.1. Erityisopiskelijan tunnistaminen

Vaikeimpia tehtäviä koulutuksen alussa on tunnistaa erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat. Erityisen tuentarpeen tunnistamisen jälkeen, heidät nimetään erityisopiskelijoiksi. Nimeäminen voi tapahtua koulutuksen alussa tai myöhemmin, kun tuen tarve on ilmennyt.

Opintojen alussa erityisopiskelijan tunnistamisen apuna käytetään ohessa olevan kuvion mukaisia tietoja opiskelijasta.

Peruskoulun päättötodistus

Peruskoulun päättötodistukset kerätään opiskelijoilta heti opiskelun alettua. Erityisopiskelijan tunnistamisessa päättötodistuksesta tarkistetaan, onko opiskelija opiskellut osittain yksilöllistetyn tai kokonaan yksilöllistetyn opetussuunnitelman mukaan. Yksilöllistetty, tarkoittaa vanhalta termiltään mukautettua opetussuunnitelmaa.

Osittain yksilöllistetyn opetussuunnitelman suorittamisen tunnistaa todistuksessa olevien tähtien perusteella. Tähdet ovat yksilöllistettyjen aineiden kohdalla. Kokonaan yksilöllistetyssä todistuksessa, voi kaikissa aineissa olla tähtimerkintä tai todistuksen otsikossa voi olla viite yksilöllistämisestä.

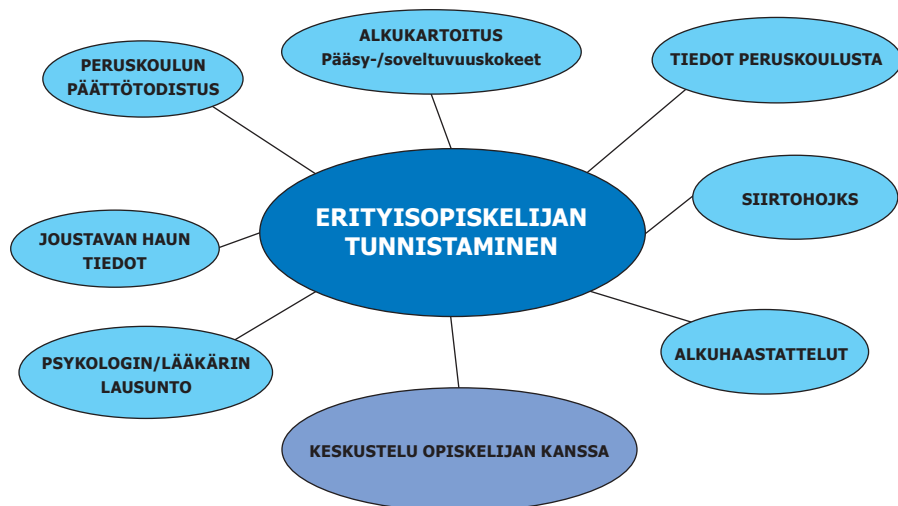
Tiedot peruskoulusta

Siirtymätiedot perusopetuksesta toiselle asteelle, liite 5.

Kun opiskelija tulee valituksi oppilaitokseemme, lähtee kutsukirjeen mukana siirtymätietolomake. Lomakkeessa tiedustellaan, miten peruskoulu on sujunut ja millaisia opetusjärjestelyjä opiskelijalla on ollut. Lomake palautetaan oppilaitokseen, opiskelupaikan vastaanottamisilmoituksen mukana.

Opiskelutiedot perusopetuksesta toiselle asteelle -lomake eli ns. siirtoHOJKS, liite 6.

Yksilöllistetyn (mukautetun) opetussuunnitelman mukaan peruskoulun suo-

rittaneista täytetään siirtoHOJKS. Siirto-HOJKS täytetään peruskoulun toimesta yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lomake postitetaan peruskoulusta oppilaitokseemme. Lomakkeet kokoaa areena ja toimittaa ryhmänohjaajille. Lomakkeesta löytyy opiskelijan oppimishistoriaa, jota voi hyödyntää tukitoimia suunniteltaessa.

Alkukartoitus

Alkukartoitukset tehdään matematiikassa, äidinkielessä ja englannissa, mikäli niitä ei ole tehty pääsykokeissa. Alkukartoituksen tarkoituksena on selvittää suurimmat puutteet opiskeluvalmiuksissa. Alkukartoituksessa on määritelty pisterajat, joiden alapuolelle jääneiden opiskelijoiden tilanne tulee arvioida tarkemmin. Alkukartoituksen tietoja varten on laadittu lähtötaso yhteenvetolomake, johon tulokset kerätään. Lähtötaso yhteenvetolomakkeeseen tulee myös numerot peruskoulun päättötodistuksesta, liite 2.

Joustavan haun tiedot

Opiskelijan tullessa valituksi joustavan haun kautta, löytyy alkuperäinen joustavan haun lomake opintotoimistosta. Hakulomakkeesta löytyvät syyt joustavaan valintaan ja syy saattaa olla peruste erityisopiskelijaksi nimeämiseen.

Psykologin / lääkärin lausunnot

Opiskelija on velvollinen toimittamaan opiskeluun vaikuttavat, terveystään koskevat tiedot terveydenhoitajalle.

Keskustelu opiskelijan kanssa

Ryhmänohjaaja

Kun kaikki tiedot on kerätty lähtötaso yhteenvetolomakkeeseen, tarkastellaan onko ryhmässä opiskelijoita, joiden alkukartoituspistemäärät ja peruskoulun päättötodistuksen numerot ovat alhaisia. Tällaisten opiskelijoiden kanssa järjestetään keskustelu, jossa käydään läpi syitä heikkoihin tai ristiriitaisiin tuloksiin.

Erityisopiskelijaksi nimeämistä ei voida tehdä keskustelematta opiskelijan kanssa. Keskustelussa pyritään saamaan lisätietoa koontilomakkeeseen kerätyistä tiedoista. Keskustelu on tärkeä opiskelijan sitouttamiseksi opiskeluun. Opiskelijan ja alle 18-vuotiaalla huoltajan pitää antaa suostumus nimeämislle.

Mikäli keskustelun perusteella tullaan siihen tulokseen, että opiskelija tarvitsee erityistä tukea, sovitaan HOJKS-palaverin järjestämisestä.

Terveydenhoitaja

Terveydenhoitaja käy keskustelun opiskelijan kanssa, opiskeluun vaikuttavista sairauksista. Terveydenhoitaja tiedottaa opiskelijaa koskevista rajoitteista ryhmänohjaajalle.

2.2.2. HOJKS -palaveri

HOJKS-palaverissa todetaan opiskelijan erityisen tuen tarpeet ja perustelut erityisopiskelijaksi nimeämislle. Palaverissa sovitut asiat kirjataan HOJKS-lomakkeeseen, joka allekirjoitetaan palaverin päätteeksi, liite 3.

HOJKS-palaverin koolle kutsujana toimii ryhmänohjaaja. Ryhmänohjaaja sopii palaveriajan huoltajan kanssa ja tiedottaa asiasta. HOJKS-palaveriin kut-

sutaan huoltajan lisäksi erityisopetusvastaava, opinto-ohjaaja ja/tai kuraattori sekä lisäksi tarvittavat muut asian- timentijat.

HOJKS -lomake

HOJKS -lomakkeen, liite 2, on laadittu siten, että sen avulla voidaan toteuttaa ohjauskeskustelua. Opiskelijalta kysytään ensin helppoja kysymyksiä, kuten osoitetta ja syntymäaika jne. Näiden kysymysten perusteella voidaan luoda kuvaa opiskelijasta ja luodaan välitöntä ilmapiiriä.

Seuraavana siirrytään opiskeluhistoriaa kartoittaviin kysymyksiin, joissa pyritään saamaan selvyyttä, miten opiskelija on todellisuudessa opiskellut peruskoulussa. Aina ei päättötodistuksesta selviä, onko opiskelija esimerkiksi tottunut opiskelemaan pienryhmässä ja saamaan paljon ohjausta opintojensa aikana. Pienryhmässä opiskelu peruskoulussa, ei välttämättä tarkoita mukautettuja tavoitteita.

HOJKS -lomakkeen toisella sivulla on HOJKSn toteutussuunnitelma. Toteutussuunnitelman tarkoituksena on auttaa kartoittamaan, toisaalta opiskelijan vahvuuksia ja toisaalta asioita joista ollaan huolissaan. On hyvä pitää mielessä, etteivät vahvuudet välttämättä tarvitse löytyä kouluun liittyvistä asioista, vaan ne voivat liittyä muihinkin elämäneläisiin.

Kun keskustellaan opiskelijan vahvuuksista, on tärkeää, että myös vanhemmat saavat sanoa, mitä asioita arvostavat omassa lapsessaan. On itseltään selvää, että opettajakin löytää opiskelijasta aina joitakin hyviä asioita.

Toteutussuunnitelmaan tulee kirjata

niitä asioita, joissa opiskelija tarvitsee tukea. Tuen tarpeen määrittelyn perusteella ryhmäohjaaja tiedottaa kyseisten opintojaksojen opettajille.

HOJKS päivittäminen

Ryhmäohjaaja säilyttää HOJKS -lomakkeen kopion itsellään, ja kerää sen liitteeksi opintojaksojen opettajilta tulevat erityisopiskelijakohtaiset yhteenvedot opintojaksojen toteutumisesta. HOJKSn päivittämiseen on olemassa oma sivu HOJKS -lomakkeessa. Jokainen opettaja huolehtii oman opettamansa opintojakson osalta, lomakkeen päivittämisestä. Opettaja kirjaa suunnitellut tukitoimet ja opintojakson jälkeen raportoi opintojakson toteutumisesta. Opintojakson jälkeen opettaja toimittaa lomakkeen ryhmäohjaajalle, joka liittää sen HOJKSiin.

Periaatteena on, että HOJKSn päivittäminen tehdään jakson vaihtuessa. Lähtökohtana on kirjata saatujen tukien riittävyys ja sopia alkavien opintojaksojen tukitoimista. Mikäli erityisopiskelija ei ole tarvinnut tukitoimia ko. jaksossa eikä seuraavaankaan jaksoon niitä suunnitella, ei HOJKSa tarvitse päivittää. HOJKS tulee kuitenkin päivittää vähintään kaksi kertaa vuodessa. Päivittäminen tehdään aina ennen tilastopäiviä.

2.2.3. Erityisopiskelijan nimeäminen

Ryhmäohjaaja esittää erityisopiskelijoiksi nimettävät oman ryhmänsä osalta. Esityksessä tulee olla lain ja asetuksen mukaan syy, miksi opiskelija on nimetty erityisopiskelijaksi. Määrittelyn perusteena käytetään tilastokeskuksen luokitusta. Luokituksen määrittäminen teh-

dään yhdessä opinto-ohjaajan, kuraattorin ja terveydenhoitajan kanssa.

Erityisopetuksen peruste – koodit 1.1.2004:

- 01 hahmottamisen, tarkkaavaisuuden ja keskittymisen vaikeudet
- 02 kielelliset vaikeudet
- 03 vuorovaikutuksen ja käyttäytymisen häiriöt
- 04 lievä kehityksen viivästyminen
- 05 vaikea kehityksen viivästyminen; keskivaikea tai vaikea kehitysvamma
- 06 psyykkiset pitkäaikaissairaudet
- 07 fyysiset pitkäaikaissairaudet
- 08 autismiin ja Aspergerin oireyhtymään liittyvät oppimisvaikeudet
- 09 liikkumisen ja motoristen toimintojen vaikeus
- 10 kuulovamma
- 11 näkövamma
- 12 muu syy, joka edellyttää erityisopetusta

Suurin osa oppilaitoksemme erityisopiskelijoista nimetään koodilla 12. Koodia 04 on käytetty, jos opiskelija on suorittanut yksilöllistettyjen (mukautettujen) tavoitteiden mukaisesti peruskoulun. Käytettäessä muuta koodia kuin 12, tulee koodiin olla perusteltu tieto, esimerkiksi tieto vanhemmilta tai asiantuntijalausunto (lääkäri, psykologi, sosiaalityöntekijä). Yleisimpiä, koodille 12 kuuluvia syitä, voivat olla aiempi huono koulumenestys, opiskelun epäsäännöllisyys, opiskeluvaikeudet, käyttäytymis- ja keskittymisvaikeudet, päihdeongelma, sosiaaliset ongelmat, alhainen motivaatio, opiskelua selkeästi haittaavat luki-vaikeudet tai

matematiikan oppimisvaikeudet.

Opinto-ohjaaja ja kuraattori keräävät erityisopiskelija esitykset, määrittävät tilastokeskuksen koodin, ja toimittavat ne koulutuspäällikölle hyväksyttäväksi.

2.2.4. HOJKS -prosessin eteneminen

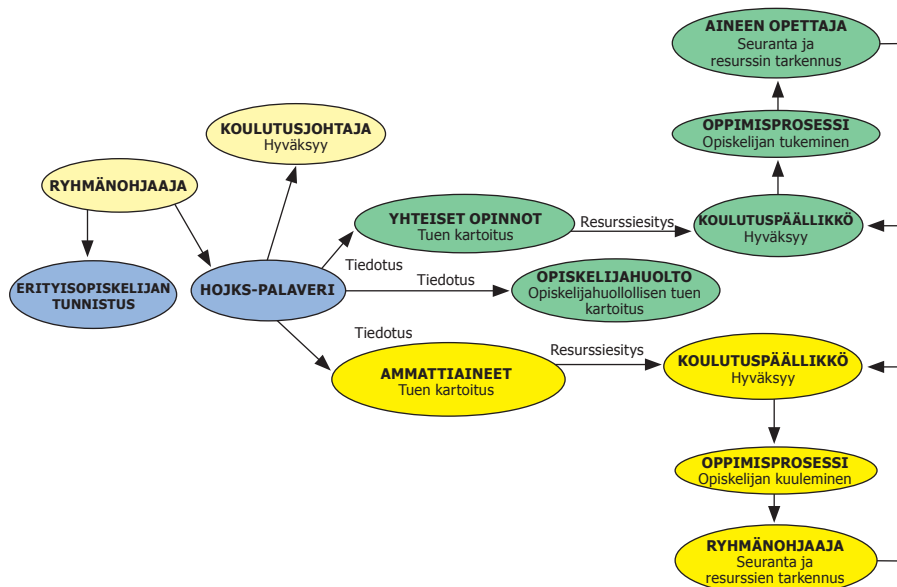
HOJKS -prosessin toteuttaminen tapahtuu moniammatillisena yhteistyönä. Vaikka päävastuu on ryhmänohjaajalla, on hänellä tukenaan ja läheisinä toimijoina erva, opinto-ohjaaja, kuraattori ja terveydenhoitaja.

2.2.4.1. Erityisen tuen resurssin määrittäminen

Erityisopiskelijan tunnistaminen tapahtuu moniammatillisen työn tuloksena. Tämän jälkeen ryhmänohjaaja sopii HOJKS -palaverin järjestämisestä, jossa todetaan ne osa-alueet, joissa erityisopiskelija tarvitsee tukea ja ne kirjataan HOJKS -lomakkeeseen. Tämän jälkeen HOJKSn hyväksyy koulutusjohtaja.

Tämän jälkeen, HOJKSn toteuttaminen alkaa määrittelemällä tuentarpeet ja tukimuodot. Ryhmänohjaaja tiedottaa niille opettajille, joita asia koskee. Mikäli kyseessä on opiskelijahuollollinen tuki, ryhmänohjaaja keskustelee asiasta opinto-ohjaajan ja/tai kuraattorin kanssa. Opettajat määrittävät opettamiensa opintojaksojen osalta millainen tuki kussakin tapauksessa erityisopiskelijalle on tarpeellinen ja pyytää resurssit omalta koulutuspäälliköltään. Resurssia haetaan lomakkeella, Hakemus erityisopetuksen resursseista, liite 4.

Tukiresurssia määriteltäessä, on huomioitava, että tuentarve mahdoli-

sesti jatkuu koko opiskelun ajan. Tämä tarkoittaa, että yksittäisen opiskelijan kohdalla, voidaan resursseja hakea joko jaksoittain tai pitkissä ammatillisissa opintojaksoissa koko opiskeluvuoden ajalle. Pitkään kestävässä ammatillisissa opintojaksoissa, voidaan tuki määritellä usealle saman opettajan opettamalle opintojaksolle kerrallaan, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi.

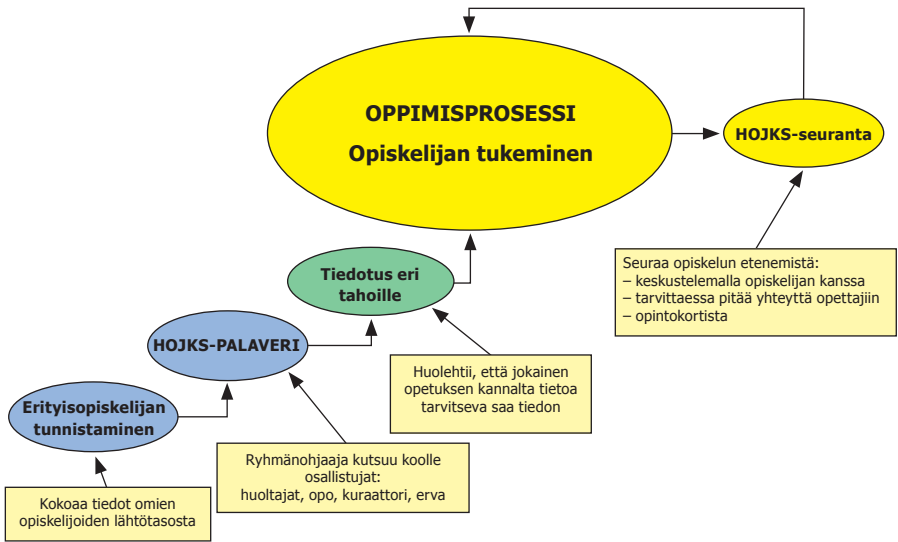
Mikäli opiskelijaryhmässä on useita erityisopiskelijoita ja heidän tarvitsemansa erityistuki on samanlaista, kannattaa heidän tuentarpeensa käsitellä samalla kertaa. Usealle erityisopiskelijalle määritelty ylimääräinen tuki, tulee todennäköisesti palvelemaan koko opiskelijaryhmää.

Opintojaksokohtaisesta seurannasta ja HOJKSn päivittämisestä huolehtii opintojakson opettaja. Ryhmänohjaaja seuraa jakson jälkeen toteutumista opintokortista. Opintojakson opettaja

on velvollinen tiedottamaan ryhmänohjaajalle mahdollisista ongelmista.

2.2.4.2. Ryhmänohjaajan tehtävät

Ryhmänohjaajalla on päävastuu oman ryhmänsä erityisopiskelijoista. Ryhmänohjaaja teettää omalle ryhmälleen alkukartoitukset. Ryhmänohjaaja kokoaa omaa ryhmäänsä koskevat alkukartoitus ja/tai pääsykoe tulokset ja tekee yhteenvedon lähtötasosta. Yhteenvedon perusteella, ryhmänohjaaja tekee esityksen erityisopiskelijoista. Ryhmänohjaaja kutsuu koolle HOJKS -palaverin. Hän sopii palaveriajan vanhempien kanssa ja tiedottaa asiasta ertalle, opinto-ohjaajalle ja kuraattorille. HOJKS -palaverin jälkeen, ryhmänohjaaja tiedottaa tarpeen vaatiessa ryhmää opettaville opettajille erityisopiskelijoista. Ryhmänohjaaja seuraa erityisopiskelijoiden opintojen etenemistä ja huolehtii HOJKSn päivittämisestä.

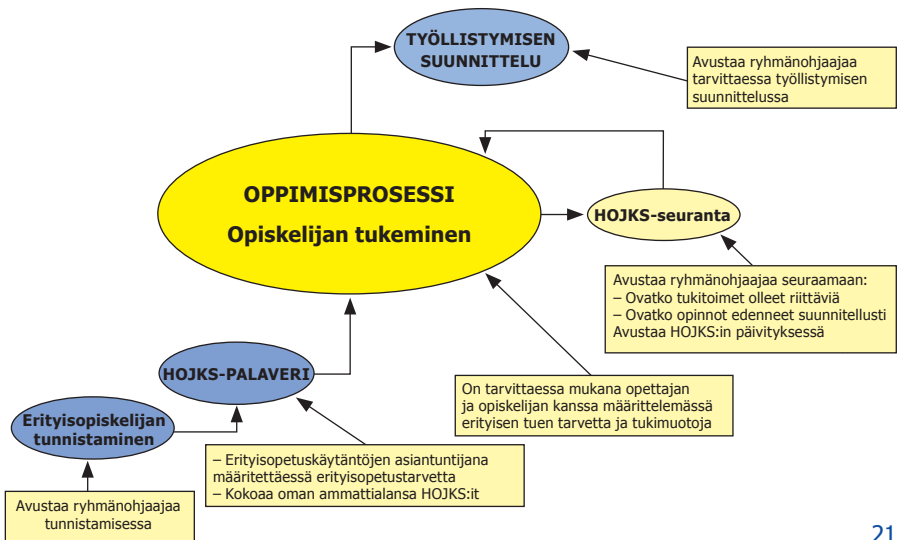

2.2.4.3. Erityisopetusvastaavan tehtävät

Erityisopetusvastaavan (erva) tehtävänä on toimia tulevaisuudessa alakohtaisena erityisopetuksen asiantuntijana. Ervan tehtävä on tukea opiskelijaa ja opettajaa HOJKS -prosessin eri vaiheissa. Lisäksi

erva toimii oman koulutusalan erityispedagogisena asiantuntijana ja avustaa koulutuspäällikköä erityisopetusta koskevassa päätöksenteossa. Erva seuraa oman ammattialansa HOJKS prosessien etenemistä ja toteutumista.

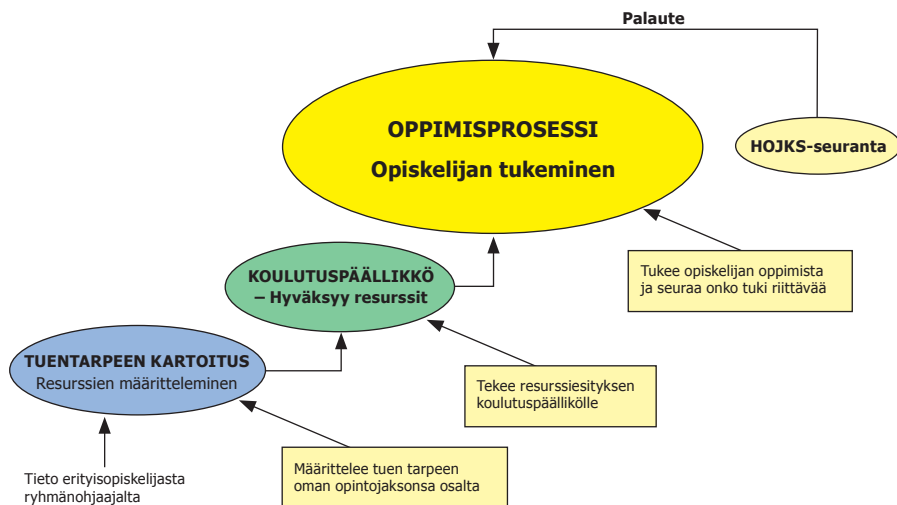
Erva avustaa ryhmänohjaajaa erityisopiskelijoiden tunnistamisessa ja alkukartoitustietojen keruussa. Erva on

mukana HOJKS palavereissa määrittelemässä erityisen tuen tarvetta.

Erva vastaa yksikössä siitä, että erityisopiskelijoiiksi nimettyjen opiskelijoiden HOJKS:t on ajallaan ja asianmukaisesti tehty ja tukitoimet käynnistetty. Erva kokoaa oman ammattialansa HOJKS:t. Hän määrittää yhdessä opinto-

jakson opettajan kanssa jokaiselle erityisopiskelijalle soveltuvat tukimuodot. Hän avustaa ryhmänohjaajaa seuraamaan, ovatko tukitoimet olleet riittäviä ja opinnot edenneet suunnitellusti. Erva toimii tarvittaessa mukana HOJKS:n päivityksessä.

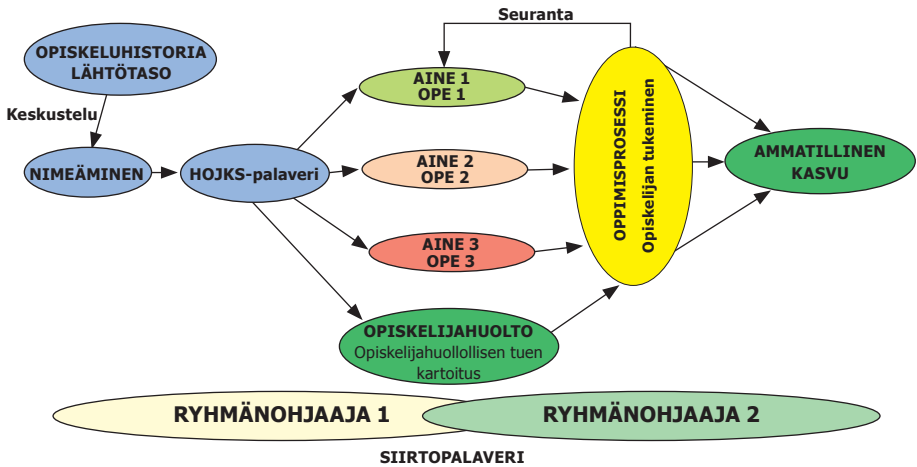

2.2.4.4. Opintojakson opettajan tehtävät

Opintojakson opettaja selvittää erityisopiskelijan tuen tarpeen kyseisen opetettavan opintojakson osalta. Opintojakson opettaja hakee tarvittaessa tukiresurssit koulutuspäälliköltään. Opintojakson opettaja seuraa erityisopiskelijan etenemistä ja tiedottaa siitä ryhmänohjaajalle.

2.2.4.5. HOJKS -prosessi opiskelijan näkökulmasta

Tavoitteena on, että opiskelija kokee HOJKS -prosessin luonnollisena osana opiskeluaan. Selkiytymättömänä eri toimijoille prosessi voi näyttäytyä opiskelijalle vaikeasti hahmotettavana ja etäisenä niin, ettei hän ymmärrä sen tarkoitusta. Kriittisiä kohtia ovat ryhmänohjaajan vaihtuminen, eri opettajien erilaiset toimintatavat ja näkemykset HOJKS:n toteuttamisesta. Yhtenä huomionarvoisena kohtana on tiedottamisen tärkeys. Mikäli opettaja ei saa ajoissa tietoa, ei hän tietenkään voi ryhtyä vaadittaviin toimenpiteisiin.

2.3. Tukipalvelut

Suoraan oppimisprosessia tukevien toimenpiteiden lisäksi, erityisopiskelija voi tarvita opiskelijahuollollista tukea. Tämä tarkoittaa opinto-ohjaajan, kuraattorin, psykologin ja terveydenhoitohenkilökunnan tarjoamia palveluja.

2.3.1. Opintojen ohjaus

Opinto-ohjaaja on ohjauksen asiantuntija, joka auttaa opiskelijaa opintoja koskevissa akuuteissa ongelmatilanteissa. Opinto-ohjaaja tuntee ja tietää koulutusohjelmien sisällöt ja mahdolliset poikkeavat suoritushaasteet. Hän toimii asiantuntijana, auttamassa ryhmänohjaajaa erityisopiskelijan nimeämisessä ja tarvittaessa on yhteydessä opiskelijan edelliseen oppilaitokseen. Opinto-ohjaaja laatii tarvittaessa yksilöllisiä opetussuunnitelmia ja sopii yhdessä opiskelijan ja ryhmänohjaajan kanssa opiskeluaikataulun pidentämisestä. Opinto-ohjaaja toimii

linkkinä koulutusalan ja Pulssi työpaikakoulun välillä.

2.3.2. Kuraattoripalvelut

Kuraattori auttaa erityisopiskelijää psyykkisen ja sosiaalisen opiskelijahuollon asioissa. Tämä tarkoittaa mm. sovittua säännöllistä yhteydenpitoa huoltajiin tai opiskelijan viikoittaista ohjauskeskustelua erilaisten koulukäyntiä haittaavien ongelmien ratkomiseksi. Myös kuraattori auttaa opiskelijää akuuteissa ongelmatilanteissa ja ohjaa opiskelijää eteenpäin tarvittavien palvelujen piiriin.

Opiskelijan pitkien, sairaudesta johtuvien poissaolojen jälkeen, kuraattori tekee yhteistyötä terveydenhuoltohenkilöstön, sosiaalitoimen ja työvoimaviranomaisten kanssa, jotta opiskelijan opintojen uudelleenaloitus sujuisi mahdollisimman hyvin.

2.3.3. Terveystarvot

Terveystarvot

Terveystarvot tekee terveystarvotuksen uusille opiskelijoille, ohjaa terveystarvotuksellisuissa asioissa, antaa apua sairastapauksissa ja tapaturmissa sekä ohjaa tarvittaessa jatkohoitoon.

Koululääkäri

Erityisopiskelijat (integroituna opiskelevat ja erityisryhmien opiskelijat) ohjataan koululääkäriin tarkastukseen tarvittaessa tarpeen mukaan.

2.3.4. Psykologipalvelu

Psykologi tukee opiskelijoita tilanteissa, joissa opiskeluun keskittyminen vaarantuu vaikean elämäntilanteen, mielenterveysongelmien tai oppimisvaikeuksien vuoksi. Elämäntilanteeseen, itsenäisen elämän rakentamiseen ja ihmissuhteisiin liittyviä ongelmia selvitetään keskustelemalla. Mielenterveysongelmia hoidetaan, joko psykologin omalla vastaanotolla tai järjestämällä terapiaa terveystarvotuksen palvelujen kautta. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä hoitavan lääkärin kanssa. Oppimisvaikeuksia ja muita opiskelijan työskentelyyn liittyviä erityisongelmia selvitetään haastattelulla ja psykologisilla testeillä. Todettu oppimisvaikeus tai muu erityisongelma otetaan huomioon opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa laadittaessa ja sovittujen tukitoimien onnistumista seurataan opiskelijakohtaisissa palaverissa.

2.4. Oppimisen arviointi

Erityisopiskelijan arviointi

Erityisopetuksessa ja opiskelijan arvioinnissa lähdetään ensisijaisesti liikkeelle siitä, että opiskelija suorittaa tutkinnon valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa ilmaistujen tavoitteiden ja arviointimäärysten mukaisesti, vaikka hän tarvitsisi opinnoissaan runsaasti tukea. Oppimiseen liittyvät vaikeudet voidaan kompensoida erityisopetuksen tarjoaman tuen avulla. Toisaalta erityistuen tarve voi olla myös muualla kuin oppimisessa.

Tavoitteiden mukauttaminen

Mukauttaminen tarkoittaa opetuksen ja opintokokonaisuuksien sopeuttamista opiskelijan oppimisedellytysten tasolle, asettamalla opetuksen tavoitteet opiskelijan kykyä vastaaviksi. Opetuksen mukauttamisella tarkoitetaan opetustavan muuttamista opiskelijan yksilöllisten oppimistapojen mukaiseksi. Opetussuunnitelman mukauttaminen voi merkitä pienempiä tavoitteita, vähemmän opiskeltavia asioita, enemmän ohjausta ja tukea. Oppimisen seurantaan ja arvioinnin suorittamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Tavoitteiden mukauttamisen periaatteet

Mukautettujen tavoitteiden laatiminen edellyttää, että opiskelijalle on laadittu HOJKS. Asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta 8§ todetaan; erityisopetuksessa opetus on mukautettava siten, että opiskelija mahdollisimman suures-

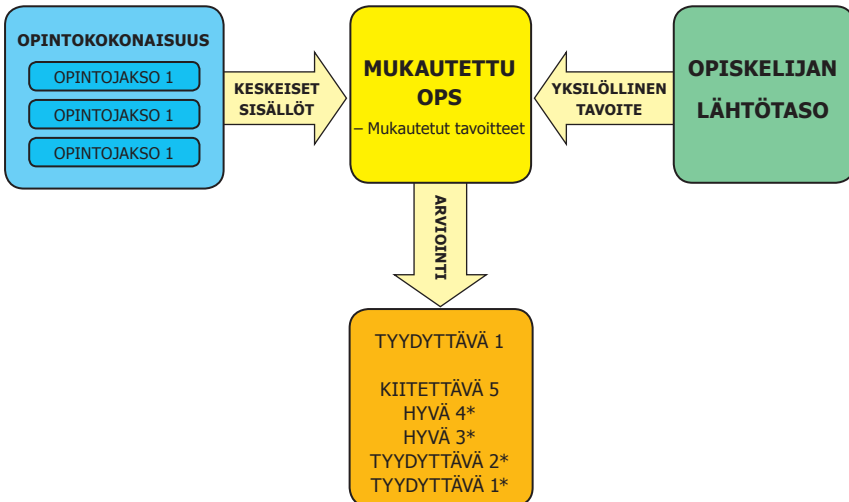
sa määrin saavuttaa saman pätevyyden kuin muussa ammatillisessa koulutuksessa.

Opiskelijan yksilöllisten edellytysten perusteella, voidaan tarvittaessa joko yhden tai useamman opintokokonaisuuden tavoitteet mukauttaa. Tutkinnon suorittamisesta mukautetuin tavoittein sovitaan opiskelijan ja alaikäisen kohdalla yhdessä hänen huoltajansa kanssa. Mukauttaminen saattaa vaikeuttaa jatko-opintoihin pääsyä.

Mukautettuja tavoitteita laadittaessa tarkastellaan ensisijaisesti opiskelijan mahdollisuutta saavuttaa tyydyttävän tason tavoitteet. Mikäli näin ei ole, ryhdytään laatimaan mukautettuja tavoitteita. Mukautetut tavoitteet laaditaan koko opintokokonaisuuden tavoitteet huomioon ottaen, eikä vain yksittäisen opintojakson tavoitteisiin.

Mukautettujen tavoitteiden arviointi

Opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen tavoitetaso, jonka perustana on opintokokonaisuuden tyydyttävän tason tavoitteet. Tavoitteet ovat alhaisempia kuin tyydyttävän tason tavoitteet eli mukautettu K5* -taso, on alempi, kuin T1-taso. Mukautetut arvosanat tulee merkitä tähtimerkinnällä, joista löytyy viittaus teksti todistuksesta (tarkemmat ohjeet: OPS yhteinen osa 4. liite: Opiskelijan arvioinnin ja ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisen periaatteet). Opiskelijan arvioinnin tulee perustua laadittuihin tavoitteisiin. Jos opiskelija saavuttaa mukauttamisesta huolimatta tyydyttävän tason tavoitteet, voidaan arviointi antaa normaalien tavoitteiden mukaan. Tavoitteet ja arviointikriteerit laaditaan etukäteen.

Mukauttaminen käytännössä

Ennen opintojen sisältöjen mukauttamista, tulee tutkia mahdollisuutta mukauttaa opetusta. Tällä tarkoitetaan tukitoimia ja opetuksen järjestämistä opiskelijan oppimistyyliille sopivaksi niin, että hän saavuttaisi tyydyttävän tason tavoitteet. Ammattiaineisiin kuuluu yleensä sekä käytännön-, että teoriaopintoja. Etenkin ennen ammatillisten opintojen mukauttamista, tulee miettiä, voidaanko opetusta mukauttaa siten, että opiskelija saavuttaisi opintojakson tyydyttävän tason tavoitteet, pelkästään käytännön opintoja tekemällä eli työpainotteisesti.

Mukauttamista suunniteltaessa tulee tarkastella opintokokonaisuuden laajuutta. Eri aloilla on laajojakin 30 ov opintokokonaisuuksia. Nämä saattavat koostua pienistä, jopa yhden opintoviikon opintojaksoista. Mikäli mukauttaminen koskee näitä yhden opintojakson tyypillisesti teoriaopetuksena toteutettavia jaksoja, tulee miettiä saavuttaisiko opiskelija koko jakson suoritettuaan, koko opintokokonaisuutta koskevat keskeiset tyydyttävän tason tavoitteet. Jos nämä toteutuvat, ei ole järkevää lähteä mukauttamaan tavoitteita, vaan pyritään tavoitteiden saavuttamiseen, suunniteltujen tukitoimien avulla.

Suunnitelma mukauttamisesta laaditaan yhdessä opintojakson opettajan ja opiskelijan kanssa. Erva avustaa mukautettujen tavoitteiden laadinnassa ammatillisten aineiden osalta ja oppimisstudioiden erityisopettajat yhteisten opintojen osalta. Tarvittaessa mukaan pyydetään opinto-ohjaaja. Mukauttamisesta tiedottaminen on tärkeää, jotta kaikki opiskelijan kanssa toimivat henkilöt tietävät ja toimivat mukautettujen

tavoitteiden mukaisesti.

Mukautusten lähtökohtana on aina kyseisen opintokokonaisuuden opetussuunnitelma. Jos opintokokonaisuus koostuu useasta opintojaksosta, tulee niistä poimia keskeiset tavoitteet ja tarkastella niitä kokonaisuutena. Mikäli on todennäköistä, ettei opiskelija saavuta tyydyttävän tason tavoitteita, karsitaan opetussuunnitelmaa siten, että määritellään opintokokonaisuuden keskeisin ydinosaminen, johon opiskelijan resurssit riittävät ja kirjataan ne tavoitteiksi.

2.5. Salassapito

Erityisopetuksen toteutuksessa mukana olevien, on tunnettava myös tietojen salassapitoon ja julkisuuslakiin liittyvät määräykset. Salassapidolla tarkoitetaan lainsäädännössä asiakirjan salassapitovelvollisuutta sekä kieltoa ilmaista tietoa suullisesti eli vaihtolovelvollisuutta ja kieltoa käyttää salaista tietoa omaksi eduksi tai toisen vahingoksi.

Lain ammatillisesta koulutuksesta 630/1998 § 42 mukaan koulutuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet, oppilaitosten rehtorit, opettajat ja muu henkilöstö, opiskelijaterveydenhuollosta ja opiskelijahuollosta vastaavat henkilöt sekä opetusharjoittelua suorittavat henkilöt eivät saa luvattomasti sivullisille ilmaista, mitä he ovat koulutukseen liittyviä tehtäviä hoitaessaan saaneet tietää opiskelijoiden ja henkilöstön sekä heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista ja taloudellisesta asemasta.

Mutta kuitenkin edellä tarkoitetut henkilöt sekä opiskelijaterveydenhuollosta ja muusta oppilashuollosta vastaavat henkilöt saavat sen estämättä, mitä

salassapidosta säädetään, antaa toisilleen sekä koulutuksesta vastaaville viranomaisille **opiskelun asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot**.

Salassa pidettävän tiedon haltija ratkaisee, tarvitseeko joku muu välttämättä tietoa opetuksen järjestämiseksi. Säännöksen perusteella terveydenhoitaja voi kertoa opettajalle, oppilaan sellaisesta sairaudesta, jonka hän harkitsee opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömäksi tiedoksi. Kenelläkään ei ole ehdotonta oikeutta saada tietoa, eikä sitä voi siis keneltäkään vaatia.

Sosiaalihuollon ja lastensuojelun puolella on tilanteita, jolloin työntekijällä on **ilmoitusvelvollisuus salassapidon sitä estämättä**. Jos koulutoimen palveluksessa oleva henkilö saa virkaa tai tointa hoitaessaan tietää ilmeisestä perhe- tai yksilökohtaisen lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, hänen pitää lastensuojelulain mukaan ilmoittaa siitä viipymättä sosiaalilautakunnalle.

Julkisuuslaissa (24 §:n kohta 30) säädetään, että salassa pidettäviä asiakirjoja ovat mm. oppilashuoltoa ja oppilaan opetuksesta vapauttamista koskevat asiakirjat, oppilaan ja kokelaan koesuoritukset sekä sellaiset oppilaitoksen an-

tamat todistukset ja muut asiakirjat, jotka sisältävät oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja. Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa HOJKSssa, on monia yllämainittuja yksityiskohtia. Salassa pidettäviä asiakirjoja on käsiteltävä ja säilytettävä huolellisesti.

Todistuksessa oleva *-merkintä mukautetun oppimäärän noudattamisesta, ei ole salassa pidettävä. Tieto erityisopetuksen saamisesta, on salassa pidettävä. Kaikki tiedot terveydentilasta (mm. lääkärintodistukset), tieto sosiaalihuollon asiakkuudesta sekä psykologisten testien tulokset ovat salassa pidettäviä, samoin opiskelijan koesuoritukset mm. alkukartoitusten tulokset.

Salassapito on voimassa myös saman oppilaitoksen sisällä siten, että **vain ne henkilöt, jotka tehtävissään tarvitsevat salassa pidettäviä tietoja, voivat ne saada**.

Käytännössä moni pulmatilanne ratkeaa hankkimalla kirjallinen lupa tietojen antamiseen **asianosaiselta opiskelijalta ja alaikäisen kyseessä ollessa huoltajalta**. Salpauksen HOJKS lomakkeessa ja siirtoHOJKS lomakkeessa kysytään tiedonsiirtolupa.

TIEDONSIIRTOLUPA:

Tässä lomakkeessa luovuttamiani tietoja voidaan käyttää opetukseni järjestämiseen.

Päiväys _____

Huoltajan allekirjoitus ja nimen selvennys

Oppilaan allekirjoitus

Ote siirtoHOJKS lomakkeesta

Vahvistaessaan opiskelupaikan Koulutuskeskus Salpauksessa, opiskelija palauttaa oppilaitokseen lomakkeen siirtymätiedot perusopetuksesta toiselle asteelle, liite 5. Lomakkeessa kartoitetaan mm. opiskelijan peruskoulun aikana saamia erityisopetuksen palveluja. Lomakkeessa kysytään, minkälaisia opetusjärjestelyjä opiskelijalla on ollut 7 – 9 luokalla. Alaikäisen opiskelijan huoltajat allekirjoittavat lomakkeen.

Päijät-Hämeessä käytössä olevaan siirtymävaiheen suunnitelmaan kuuluu myös siirtoHOJKS eli opiskelutiedot pe-

rusopetuksesta toiselle asteelle lomakke, liite 6, joka täytetään peruskoulussa yhdessä erityisopettajan, opiskelijan ja huoltajien kanssa ja toimitetaan Koulutuskeskus Salpaukseen, peruskoulun yhdeksännen luokan keväällä toukokuussa. Nämä tiedot auttavat arvioimaan erityisopetuksen tarvetta ammatillisessa koulutuksessa.

Luku 2.6. perustuu teokseen Vehkamäki P., Tamminen-Dahlman A. 2004. Julkisuus ja tietosuoja opetustoimessa – opas koulujen ja oppilaitosten käyttöön. Tampere.

3. ERITYISOPETUKSEN SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA JA ARVIOINTI

Tässä suunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden käytäntöön vienti, vie vähintään kolme vuotta. Samoin erityisopetuksen tehostamisesta syntyvien tulosten saavuttaminen. Oman toiminnan jatkuva arviointi, niin sisäinen kuin ulkoinenkin, on edellytys toiminnan kehittämiselle.

Erityisopetuksen toteutumista seurataan samassa yhteydessä ja samoilla menetelmillä (EFQM ja BSC), kuin Koulutuskeskus Salpauksen toimintaa muutenkin. Erityisopetus on osa opetusta, jota arvioidaan vuosittain toimiala- ja tulosityksikkökohtaisesti toteutettavissa arviointikeskusteluissa. Mittareita on useita ja onkin perusteltua priorisoida, minkälaista mittaritietoa tarvitaan Salpaustasolla, esim. toiminta- ja taloussuunnitelmissa ja minkälaista tietoa tulosityksikössä.

Erityisopetuksen tulosten mittaamiseen käyttökelpoisia mittareita on esim.

- erityisopiskelijoiden ja laadittujen HOJKSien määrä
- erityisopiskelijoiden eroprosentti ja erojen syyt
- läsnäolo lähiopetuksessa ja työssäoppimisjaksoilla
- tutkintojen määrä ja laatu
- erityisopiskelijoiden työllistyminen
- verkostoyhteistyön määrä, laatu ja riittävyys
- erityisopetukseen käytetyt resurssit (eurot ja tunnit)
- tarvittavien erityisopetuksen tukipalvelujen ja opiskelijahuollon määrä ja laatu
- erityisopettajien määrä ja erityisopetusta käsittelevään koulutukseen osallistuvien määrä

Erityisopetuksen tuloksien arviointiin liittyy kiinteästi myös opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa arviot ja käsitykset erityisopetuksen toteutumisesta. Arviointitietoa saadaan esim. liittämällä erityisopetusta käsitteleviä kysymyksiä opiskelijoiden asiakastyytyväisyyskyselyihin. Haastattelemalla niin opiskelijoita kuin heidän vanhempiaankin, saadaan arvokasta palautetietoa tukitoimien toimivuudesta. Myös oppilaitoksen verkostoyhteistyökumppaneilta on saatavissa arvokasta tietoa, jonka avulla voidaan parantaa myös erityisopetuksen käytäntöjä. Opiskelijoille mahdollisesti suunnatut hyvinvointikyselyt tuovat lisätietoa kehittämistä vaativista erityisopetuksen osa-alueista.

Toimialakohtaisissa erityisopetuksen toteuttamissuunnitelmissa on mietittävä, millä tavalla erityisopetuksen toteutumista seurataan ja minkälaisia mittareita seurannassa ja arviointityössä käytetään.

Arviointityö perustuu selkeästi tehtyihin dokumentteihin ja yhteisesti sovittuihin pelisääntöihin. Suunnitelman liitteessä 1. on lueteltu kaikkien erityisopetukseen osallistuvien työntekijöiden tehtävät ja resurssit erityisopetuksessa. Kaikkien tehtäviin kuuluu oman työn arviointi ja myös erityisopetuksen käytäntöjen kehittäminen.

LÄHTEET

Hemmilä, T. 2006. Kuvaus ervan toiminnasta. Autoalan toimintamalli Koulutuskeskus Salpauksessa. Kehittämishanke ammatillisessa erityisopettajakoulutuksessa.

Koulutuskeskus Salpauksen strategiaohjelma 2007 – 2011.

Koulutuskeskus Salpaus, Opetussuunnitelman yhteinen osa.

Vehkamäki, P. & Tamminen-Dahlman, A. 2004. Julkisuus ja tietosuoja opetustoimessa. Tampere.

Mukautetut tavoitteet ja arviointiperusteet: äidinkieli, englanti, ruotsi, matematiikka, fysiikka/kemia, tieto- ja viestintäteknikka. Mukana -projekti 2003. Keskuspuiston ammattioppilaitos.

Kinnunen, E. & Halmevuori, T. (toim.). 2003. Opiskelijan arvioinnin opas ammatilliseen koulutukseen. Opeushallitus. Helsinki.

MUISTIINPANOT

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ERI TOIMIJOIDEN TEHTÄVÄT	RESURSSI
<p>1. Ryhmänohjaaja</p> <p>Lukuvuoden alussa ryhmänohjaaja käynnistää oman luokkansa erityisopetusta tarvitsevien opiskelijoiden kartoituksen. Erityisopetuksen tarvetta arvioidaan mm. alkuhaastattelun, peruskoulun päättötodistuksen ja lähtötasokartoitusten avulla. Lisätietoja myös muilta opettajilta, opoilta, kuraattorilta ja terveydenhoitajalta.</p> <p>Ryhmänohjaaja sopii opiskelijan kanssa HOJKS -palaverin pitämisestä ja kutsuu palaveriin tarvittavat henkilöt. HOJKS -palaveri on pidettävä ja tukitoimet käynnistettävä mahdollisimman pian lukuvuoden käynnistyttyä tukea tarvitsevan opiskelijan opintojen etenemisen turvaamiseksi.</p> <p>HOJKS toteuttamisen prosessi ja ryhmänohjaajan tehtävät on kuvattu tarkemmin luvussa 2.</p> <p>Liitteessä 3 on HOJKS lomakkeet.</p> <p>Tulosityksissä toimiva erityisopetusvastaava eli erva toimii ryhmänohjaajan tukena erityisopetusta koskevissa kysymyksissä.</p>	<p>Ryhmänohjaajan resurssi 38 h / lukuvuosi</p> <p><u>Ryhmänohjaajan HOJKS – korvaus:</u> Päätös Koulutuskeskus Salpauksen koulutusjohtajatiimi 3.5.2007:</p> <p>Ryhmänohjaajalle korvataan 1 h / opiskelija / vuosi. Sisältää HOJKS:n laatimisen ja seurantapalaverit.</p> <p>-</p>
<p>2. Ammatillisten opintojen opettajat</p> <ul style="list-style-type: none"> - toimivat yhteistyössä ryhmänohjaajien ja ervojen kanssa. - suunnittelevat tarvittavat tukitoimet ryhmänohjaajan ja ervan kanssa. - hakevat tarvittavat resurssit omalta koulutuspäälliköltään. - laativat tarvittavan eriyttävän tukimateriaalin. - tekevät tavoitteiden muutokset 	<p>Erityisopiskelijoiden opetus ja ohjaus on osa opetusta.</p>

<p>ammattiaineiden osalta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - vastaavat opiskelijan HOJKS:in tavoitteiden mukaisista työssäoppimisen järjestelyistä niin, että erityisopiskelijalle järjestyy sopiva työssäoppimispaikka ja riittävä ohjaus. - tiedottavat opiskelijoiden edistymisestä ryhmänohjaajille ja ervoille. - toimivat opiskelijan työllistymisen edistämiseksi. - mikäli opiskelija saa hylätyn arvosanan, opettaja tekee yhdessä opiskelijan kanssa suunnitelman puutteiden korvaamiseksi ja tiedottaa ryhmänohjaajalle ja ervalle. 	<p>Toimialoittain määritellään vuosityösuunnitelmassa käytettävissä olevat erityisopetuksen resurssit.</p>
<p>3. Yhteisten opintojen opettajat</p> <ul style="list-style-type: none"> - tutustuvat alkukartoitusten tuloksiin. - vastaavat poissaolotietojen ja muiden opiskelun etenemisen kannalta oleellisten tietojen tiedottamisesta ryhmänohjaajille. - suunnittelevat tukitoimet ennen Y-jaksojen alkua yhdessä ryhmänohjaajan ja opiskelijahuoltohenkilöstön (erva, lukiopettaja, opo jne.) kanssa <ul style="list-style-type: none"> • erityisopetus • lukiopetus • HOJKS • tavoitteiden mukauttamiset jne. - hakevat tarvittavat resurssit omalta koulutuspäälliköltään. - ovat opiskelijan tarpeiden mukaan yhteydessä erityisopettajaan tai lukiopettajaan. - hoitavat HOJKS -suunnitelman mukaisen osuutensa em. tukitoimista. - mikäli opiskelija ei saa opintojaksolta hyväksyttyä arvosanaa: <ul style="list-style-type: none"> • tekevät opiskelijalle jälkihoitosuunnitelman opintojakson puutteiden korjaamiseksi • tiedottavat suunnitelmasta ryhmänohjaajalle 	<p>Erytisopiskelijoiden opetus ja ohjaus on osa opetusta.</p> <p>Vuosisuunnitelmassa määritellään käytettävissä olevat erityisopetuksen resurssit</p> <p>Toimintayksikössä mietitään vuosittain, miten erityisopetusta käytännössä toteutetaan ja kehitetään ja miten opetuksessa voidaan hyödyntää oppimisympäristön eriyttämistä ja verkko-opetuksen mahdollisuuksia.</p> <p>Tiedonkulussa on erityishaasteita siirryttäessä yhteisten opintojen jaksolle tai vastaavasti takaisin ammattiaineiden opetukseen. Erytisopiskelijan tilanteen läpikäynti nivelpalaverissa tiedonkulun kannalta on tärkeää.</p>

4. Opinto-ohjaajat

- erityisopiskelijoiden kartoitukseen ja määrittelyyn osallistuminen.
- HOJKS -palaveriin osallistuminen.
- tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen.
- tiedonkulun varmentaminen jaksojen välisissä nivelpalavereissa.
- opiskelijahuoltotiimissä erityisopetuksen toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen.
- yhteydet peruskouluihin ja muihin oppilaitoksiin.
- huolehtivat AVA ja Ammattistartti opiskelijoiden koulutuksiin tutustumisjaksojen järjestelyistä.
- HOPS:ien laatiminen
- yhteisten opintojen opiskelun niveltäminen ja seurannan kehittäminen.
- eroamisaikeissa olevien ohjaus, palautteen koonti, itsearviointi.
- opiskelijoiden työllistymisen edistäminen.

Toimivat kokonaistyöajassa, erityisopiskelijoiden ohjaus sisältyy kokonaistyöaikaan.

Erytisopiskelijoiden määrä vaikuttaa vastuualueen kokoon.

5. Kuraattorit

- erityisopiskelijan tutustumisvaiheessa mukana oleminen.
- opiskelijavalintoihin liittyvät tehtävät.
- erityisopiskelijoiden kartoitus
 - määrittely opiskelijahuoltotiimissä.
- HOJKS -prosessin eri vaiheissa mukana oleminen (mm. alkutyöskentely, palaverit, arkistointi).
- jaksojen välisiin nivelpalaveriin osallistuminen.
- opiskelijahuoltotiimissä erityisopetuksen toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen.
- psyykkisen ja sosiaalisen opiskelijahuollon tukitoimien tarjoaminen (erilaiset sosiaalisen tuen muodot, sisältäen esim. kahdenkeskiset keskustelut, perhetapaamiset, viranomaisyhteistyön, ohjaamisen tarvittaviin ulkoisiin palveluihin, työllistymisen edistämisen).

Toimivat kokonaistyöajassa, erityisopiskelijoiden ohjaus sisältyy kokonaistyöaikaan.

Erytisopiskelijoiden määrä vaikuttaa vastuualueen kokoon.

<ul style="list-style-type: none"> - tukitoimien kehittäminen. 	
<p>6. Terveystarkastajat, koululääkäri</p> <ul style="list-style-type: none"> - terveystarkastus tarvittaessa terveydenhoidollinen ohjaus, tarvittavista jatkotoimista huolehtiminen. - sairausloman myöntäminen 3 pv. - integroituna opiskelevat erityisopiskelijat ohjataan tarvittaessa koululääkärille. - erityisryhmän opiskelijoille koululääkärin tarkastus. - terveydenhoidollinen asiantuntijuus opiskelijavalinnoissa ja erityisopiskelijoiksi nimeämisessä. - HOJKS -palaveriin osallistuminen tarvittaessa. 	
<p>7. Koulutusjohtajat</p> <ul style="list-style-type: none"> - vuosittaisen resurssin vahvistaminen - HOJKS:in hyväksyminen. - erityisopetuksen toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen 	<p>Toimivat kokonaistyöajassa</p>
<p>8. Koulutuspäälliköt</p> <ul style="list-style-type: none"> - erityisopetuksen resurssihakemusten hyväksyminen. - HOJKS:in käytännön toteutusten seuranta. - tarvittaessa mukana HOJKS -palaverissa. - uusien opettajien erityisopetuksen perusteisiin perehdyttäminen yhdessä ervan kanssa. - opiskelijoiden työllistymisen edistäminen. - erityisopetuksen toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen. 	<p>Toimivat kokonaistyöajassa</p>
<p>9. ERVAT eli erityisopetusvastaavat</p> <ul style="list-style-type: none"> - avustavat ryhmänohjaajaa erityisopiskelijoiden kartoituksessa ja nimeämisessä 	

- seuraavat alkukartoitusten toteutumista, tuloksia ja tukitoimien toimeenpanoa.
- vastaavat yksikössä siitä, että erityisopiskelijoiksi nimettyjen opiskelijoiden HOJKS:it on ajallaan ja asianmukaisesti tehty ja tukitoimet käynnistetty.
- seuraavat opiskelijoiden HOJKS:ssa sovittujen tukitoimien toteutumista.
- toimivat ryhmänohjaajan tukena ja osallistuvat HOJKS palaveriin.
- avustavat opetussuunnitelmien mukautettujen tavoitteiden tekemisessä ammatillisten aineiden osalta.
- kartoittavat erityisopetuksen tarvetta ja toteutusta ja toimivat erityisopetuksen asiantuntijana omalla toimialallaan.
- suunnittelevat ja kehittävät erityisopetusta ja tukiopetustoimia yhdessä ryhmänohjaajien kanssa.
- suunnittelevat samanaikais- ja rinnakkaisopetusta omalla ammattialallaan.
- opiskelijahuoltotiimissä erityisopetuksen toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen.
- voivat opettaa yksilö-, pien- ja erityisryhmiä.
- osallistuvat sekä talon sisäiseen että ulkoiseen nivelvaiheyhteistyöhön.
- osallistuvat ja kehittävät oppilasvalintaa.

Koulutuskeskus Salpauksen koulutusjohtajatiimi 3.5.2007:

ERVA resurssi:

Erityisopetuksen vastuuopettajana toimivan opettajan resurssi määräytyy HOJKS:ttujen opiskelijoiden määrän mukaan seuraavasti:

1 h / vk (1-5 erityisopiskelijaa)

2 h / vk (5-10 erityisopiskelijaa)

3 h / vk (11-15 erityisopiskelijaa)

10. Erityisopettajat

AVA opettajat (ammattilliseen peruskoulutukseen valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus)

Erityisryhmien opettajat:

- metalli
- pukuompelu
- kotitalousyrittäjä

Ryhmät ovat erityisopetuksen ryhmiä. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan HOJKS. Erityisopettaja vastaa opetussuunnitelman toteutumisesta ja tarvittavasta verkostoyhteistyötä.

11. Oppimisstudion erityisopettajat

- yksilöllinen ohjaaminen ja oppimisen edellytysten luominen.
- toimiminen erityisopettajana ja samanaikaisopettajana.
- oppimisvaikeuskartoitusten ja lukitestiä tekeminen.
- alkukartoitusten organisoiminen.
- tarvittaessa oppimisvaikeuksista lisäselvityksen tekeminen.
- avustaminen yhteisten opintojen mukautettujen tavoitteiden ja arviointikriteerien tekemisessä.
- osallistuminen tukitoimien suunnitteluun esim. ryhmänohjaaja, ervan, opon ja ko. opettajan kanssa.
- valinnaiskurssin tarjoaminen opiskelutaitojen kehittämiseksi.
- opintojaksojen sisältöjen ja erityisopetuksen kehittämiseen osallistuminen.

Lahti

- Ståhlberginkatu 6 (kokoaikainen)
- Vipusenkatu 5 E (kokoaikainen)

Heinola

- Opintie 1 (kokoaikainen)

Orimattila

- Koulutie 19 (osa-aikainen)

Asikkala

- Laurellintie 55 (osa-aikainen)

Nastola

- Rakokiventie 2 (osa-aikainen)

Oppimisstudiot toimivat osana valmentavan koulutuksen ja erityisopetuksen tukipalvelut (VATU) yksikköä.

12. Pulssi työpajakoulu

- opettaja ja ohjaaja tukevat oppilaitoksen toimintaa keskeyttämisaikeissa olevien opiskelijoiden ohjauksessa ja opetuksessa.
- Pulssi vastaa erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan ohjauksesta, opetuksesta ja työssäoppimisesta silloin, kun opiskelija opiskelee Pulssi työpajakoulussa.
- Pulssi työpajakoulun HOJKS koostuu ohjauksen suunnitelmasta ja kouluttautumissuunnitelmasta.
 - Ohjauksen suunnitelmassa kartoitetaan ja organisoidaan opiskelijan tarvitsema tuki kokonaisvaltaisesti.
 - Kouluttautumissuunnitelma kattaa opiskeluasteiden kartoituksen sekä opetuksen suunnittelun ja organisoimisen opetuksen tavoitteiden, sisältöjen, menetelmien, oppimisympäristön ja opiskeluajan suhteen.

Kokoaikainen opettaja ja ohjaaja.

Pulssi työpajakoulu toimii osana valmentavan koulutuksen ja erityisopetuksen tukipalvelut (VATU) yksikköä.

- Pulssi työpajakoulun henkilökunta seuraa HOJKSien toteutumista ja toimii tiiviissä yhteistyössä huoltajien, tukihenkilöiden, ryhmänohjaajan oppilaitoksen muiden opettajien, opon, kuraattorin ja työssäoppimisen ohjaustoimintaan osallistuvien kanssa.- yhteistyö oppilaitoksen henkilökunnan kanssa jatkuu nivelvaiheen ajan opiskelijan palatessa oppilaitoksen opiskeluryhmään.- mikäli opiskelija jatkaa muualla kuin omassa oppilaitoksessa, Pulssi työpajakoulun ohjaus jatkuu siirtymävaiheen ajan.	

RYHMÄN TIEDOT

Ryhmänohjaaja

OPISKELIJOIDEN TIEDOT (Arvosanat, jotka on mukautettuja merkitään tähdellä)

	Opiskelijanumero	Opiskelijan nimi	Peruskoulun päättötodistuksen numerot					
			Matematiikka	Fysiikka	Kemia	Englanti	Ruotsi	Äidinkieli
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								
15								
16								
17								
18								
19								
20								

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

* SALASSAPIDETTÄVÄ

OPISKELIJAN TIEDOT

Nimi		Opiskelijatunnus
Syntymäaika	Lähiosoite, postinumero ja postitoimipaikka	
Puhelin	Sähköpostiosoite	
Tutkinto/ammattinimike	Tutkinnon laajuus	Opiskelun aloitusaika
Ryhmänohjaaja	Ryhmätunnus	☐ Integroitu opetus ☐ Erityisryhmä ☐ AVA, valmentava ja kuntouttava koulutus

HUOLTAJAN /TUKIHENKILÖN TIEDOT

Huoltajan tai tukihenkilön nimi	
Lähiosoite, postinumero ja postitoimipaikka	
Puhelin	Sähköpostiosoite

AIKAISEMMAT OPINNOT JA TUKITOIMET

Oppilaitos	Aika	Lisätiedot (tukitoimet, suoritettut opinnot)

PERUSTELUT HOJKS:lle JA SUUNNITELMA

Perustelut henkilökohtaiselle suunnitelmalle (L:30/1998, 20§ sanallinen kuvaus)

Erityiset opetus- ja opiskelijahuoltopalvelut

Muut mahdolliset henkilökohtaiset palvelut ja tukitoimet

TIEDOT

Aikaisemmista testeistä

Aikukartoituksista

ALLEKIRJOITUKSET

Olen saanut tiedon suunnitelmasta ja annan tiedonsiirtoluvan opiskelun järjestämisistä koskevissa asioissa.
Annann suostumuksen olla yhteydessä huoltajaan/tukihenkilöön opiskeluni liittyvissä asioissa myös 18 vuotta täytettyäni.

Paikka ja aika

Opiskelija

Huoltaja/tukihenkilö

Ryhmänohjaaja

PÄÄTÖS

Paikka ja aika

Koulutusjohtajan allekirjoitus

LIITTEET

- SiirtoHOJKS
 Opiskeluohjelma
 HOJKS:n toteutussuunnitelma

- Mukautetut tavoitteet
 Muu asiakirja, mikä

JAKELU

- Opiskelija
 Huoltaja, tukihenkilö

- Kuraattori
 Opinto-ohjaaja

- Ryhmänohjaaja

Salainen: opiskeluaika + 10 vuotta
(Tulosityksikön opintosiihteeri)

ARKISTOINTI

* Tämä HOJKS perustuu lakiin ammatillisesta koulutuksesta ja siitä annettuun asetukseen (630/1998 ja 811/1998) sekä salassapitolain 42 ja 43§:iin sekä tietojensääntölain 42§:ään.

Opiskelijan nimi:

	MIKÄ SUJUU HYVIN - <u>Opiskelijan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet</u>	<u>Mistä ollaan huolissaan?</u>
☐ OPISKELIJA		
☐ HUOLTAJA ☐ TUKIHENKILÖ		
☐ OPETTAJA ☐ RYHMÄN- OHJAAJA		
☐ OPINTO- OHJAAJA ☐ ERITYIS- OPETTAJA ☐ KURAATTORI ☐ TERVEYDEN- HOITAJA		

Opiskelijan nimi:

PAIKKA JA PVM	LÄSNÄOLIJAT	HUOMIOITA • Onko tavoitteet saavutettu? • Ollaanko aikataulussa • Mitä muutetaan? Ovatko kaikki sitoutuneet HOJKS:n

Ryhmätunnus:

toteuttamiseen?	ALLEKIRJOITUKSET

RYHMÄTUNNUS	Ryhmänohjaaja
-------------	---------------

RESURSSIT

Resursseja haetaan koskien

Opiskelijan nimi

Ryhmää

Yksittäistä opiskelijaa

Resursseja hakeva opettaja

Anottu tuntimäärä

Opintojako

Toteutussuunnitelma (mitä tehdään, miten tehdään, kuka tekee?)

Paikka ja aika	Opettajan allekirjoitus
----------------	-------------------------

KOULUTUSPÄÄLLIKÖN RESURSSIPÄÄTÖS ja 1. VAIHEEN JAKELU

Perustelut	
☐ Resurssi myönnetään ☐ Resurssia ei myönnetä	Koulutuspäällikön allekirjoitus
Paikka ja aika	Koulutuspäällikön allekirjoitus
Jakelu ☐ Koulutuspäällikkö (alkuperäinen) ☐ Resurssien hakija i. opettaja (kopio) ☐ Ryhmänohjaaja (kopio)	

SEURANTA ja 2. VAIHEEN JAKELU

Toteutus (mitä tehtiin, miten onnistuttiin, kuka toteutti?)	
Paikka ja aika	Opettajan allekirjoitus
Jakelu ☐ Liitteeksi opiskelijan HOJKS-papereihin (alkuperäinen) ☐ Resurssien hakija i. opettaja ☐ Koulutuspäällikkö ☐ Ryhmänohjaaja	

SIIRTYMÄTIEDOT PERUSOPETUKSESTA TOISELLE ASTEELLE

Tämä lomake tukee opintojesi sujuvaa alkamista ja auttaa opintojesi suunnittelussa. Nämä siirtymätiedot ovat luottamuksellisia ja niitä käytetään vain opetuksesi järjestämiseksi tarkoituksenmukaisella tavalla. Lomakkeeseen voivat tutustua opettajasi ja opiskelijahuollon työntekijät. Lähetä lomake siihen oppilaitokseen, johon olet tullut valituksi, samalla kun vahvistat opiskelupaikan vastaanottamisen. Lomakkeen voi täyttää sähköisesti jos sen tulostaa heti, täytettynä sitä ei voi tallentaa tiedostoksi. Lomake löytyy osoitteesta www.salpaus.fi/koulutus/nuoret/siirtymavaiheensuunnitelma.html

OPISKELIJAN TIEDOT	
Nimi	Syntymäaika
Kansalaisuus	Äidinkieli
Opiskelijan huoltaja/tukihenkilö	
TIETOJA PERUSKOULUOPINNOISTA	
Koulun nimi	
Kunta	Perusopetuksen päättötodistus v.
Mitkä oppiaineet olivat sinusta mielenkiintoisia?	
Mitkä oppiaineet olivat sinulle vaikeita?	
Missä paikoissa olet ollut TET jaksoilla?	

OPETUSJÄRJESTELYT 7.—9. LUOKALLA

Onko sinulla ollut vaikeuksia	ei		kyllä	millä luokalla
lukemisessa	☐	☐		
kirjoittamisessa	☐	☐		
matematiikassa	☐	☐		
vieraisissa kielissä: kieli	☐	☐		

Olen saanut erityisopetusta	ei		kyllä	millä luokalla
☐ erityiskoulu	☐	☐		
☐ erityisluokka/pienryhmä	☐	☐		
☐ osa-aikainen erityisopetus (klinikka)	☐	☐		

Olen suorittanut peruskoulua yksityisesti (esim. kotiopetus)	ei		kyllä	millä luokalla
☐	☐	☐		

Olen saanut vapautuksen jostakin oppiaineesta				mistä aineesta ja millä luokalla
☐	☐	☐		
Minulle on laadittu HOJKS, henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma	☐	☐		
Minulle on laadittu oppimissuunnitelma	☐	☐		
Olen käynyt 10 -luokan ja/tai valmentavan koulutuksen	☐	☐		vuosi _____
☐ koulu	☐	☐		

Kiitos vastauksista! Tarvittaessa voit jatkaa vastaamista paperin kääntöpuolelle.

TIEDONSIIRTOLUPA

Tässä lomakkeessa luovuttamani tietoja voidaan käyttää opetukseni järjestämiseen.

Aika ja paikka _____

Opiskelijan allekirjoitus _____

Huoltajan allekirjoitus (alle 18 -vuotiaalta) _____

LOMAKE 3

LUOTTAMUKSELLINEN

OPISKELUTIEDOT PERUSOPETUKSESTA TOISELLE ASTEELLE

www.salpaus.fi/koulutus/nuoret/siirtymavaiheensuunnitelma

Oppilas _____

Perusopetuksen

Koulu _____

päättötodistus v. _____

VAHVUUDET / MIELENKIINNON KOHTEET / ERITYISLAHJAKKUUDET

TUEN TARVE	v	TUEN TARVE	v
Motivaatio		Lukemisen ja kirjoittamisen valmiudet	
Tarkkaavaisuus		Hahmottaminen	
Kommunikointitaidot		Motoriikka	
Kielelliset valmiudet		Sosiaaliset taidot	

OPPIAINE OSAAMISEN TASO

VAHVISTUKSEN TARVE

Äidinkieli

Onko jotain muuta, mitä olisi hyvä ottaa huomioon opetuksen järjestämisessä? Millaisilla menetelmillä ja keinoilla oppilas parhaiten oppii, miten oppilasta kannattaa opettaa, ohjata ja tukea?

YHTEISHAKU	
Oppilaan hakutoiveet vuonna _____	
OPPILAITOS	TUTKINTO
1.	
2.	

3.

Kiitos vastauksista!

TIEDONSIRTO LUPA:

Tässä lomakkeessa luovuttamiani tietoja voidaan käyttää opetukseni järjestämiseen.

Päiväys _____

Huoltajan allekirjoitus ja nimen selvitys

Oppilaan allekirjoitus

YHTEYSHENKILÖ

Virkanimike

Nimi

Puhelin

Sähköposti

Lomakkeen voi täyttää sähköisesti, jos sen tulostaa heti, täytettynä sitä ei voi tallentaa tiedostoksi.

Sivu 2/2

KOLMAS OPE -PROJEKTI

Projektin tavoitteena on nuorten ja aikuisten ohjauksen, työssäoppimisen ja erityistuen kehittäminen Koulutuskeskus Salpauksessa. Projektin tavoitteet on jaettu kolmeen toimenpidealueeseen.

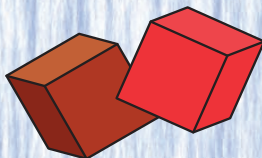
1. Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden työssäoppimisen kehittäminen

2. Erityisopetuksen vastuuopettajajärjestelmän (erva) kehittäminen ja käynnistäminen

3. Opettajien ja opiskelijahuollon toimijoiden työelämäjaksojen toteuttaminen erityisopiskelijan näkökulmasta

http://www.salpaus.fi/salpaus/projektit/tyossaoppiminen/pro_kolmasope.html

Projektin toteutusaika on 1.4.2005 – 31.12.2007

Koulutuskeskus Salpaus

Teinintie 4
15200 Lahti

etunimi.sukunimi@salpaus.fi
www.salpaus.fi

Puh. (03) 828 11
Fax (03) 828 2185